

***CONGRESUL
al III-lea
al
Partidului
Național
Liberal***

3 decembrie 2011

Imnul Republicii Moldova

Versuri: Alexei Mateevici

Muzica: Alexandru Cristea

Aranjament: Valentin Dînga

Limba noastră-i o comoară	Limba noastră-i limbă sfântă,
În adîncuri înfundată,	Limba vechilor cazanii,
Un șirag de piatră rară	Care-o plîng și care-o cîntă
Pe moșie revărsată.	Pe la vatra lor țarani.

Limba noastră-i foc ce arde	Răsări-va o comoară
Într-un neam ce, fără veste,	În adîncuri înfundată,
S-a trezit din somn de moarte,	Un șirag de piatră rară
Ca viteazul din poveste.	Pe moșie revărsată.

Limba noastră-i frunză verde,
Zbuciumul din codrii veșnici,
Nistrul lin, ce-n valuri pierde
Ai luceferilor sfeșnici.

Imnul României

Versuri și aranjament: Andrei Mureșanu

Muzica: Autor necunoscut

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,	Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
În care te-adânciră barbarii de tirani!	„Viață-n libertate ori moarte!” - strigă toți.

Acum ori niciodată, croiește-ți altă soartă,	Acum ori niciodată, să dăm dovezi la lume
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!	Că-n aste mâini mai curge un sânge de roman,

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,	Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Româna națiune, ai voștri strănepoți,	Triumfător în lupte - un nume de Traian!

Îndemn la Unire

Versuri și muzica:

Aurelian Silvestru

E trist să ai o Țară dezbinată, E trist să fii în casa ta străin, Și fratele să-ți stea rănit la poartă, Ca un Hristos căzut între păgâni.	Nu, nu mai suportăm Jugul ce ni-l pun Cei lipsiți de neam! Hai să ne ridicăm Și să-nfăptuim Unirea!
Nu, nu mai suportăm Jugul ce ni-l pun Cei lipsiți de neam! Hai să ne ridicăm Și să-nfăptuim Unirea!	E trist să ai o Țară dezbinată, E trist să fii în casa ta străin, Și fratele să-ți stea rănit la poartă, Ca un Hristos căzut între păgâni.
Suntem urmașii Daciei creștine, Uniți în libertate pentru veci. Se vor topi puhoaiile străine Ca gheața din siberiile reci.	Nu, nu mai suportăm Jugul ce ni-l pun Cei lipsiți de neam! Hai să ne ridicăm Și să-nfăptuim Unirea!

Hora Unirii

Versuri: Vasile Alecsandri

Muzica: Alexandru Flechtenmacher

Hai să dăm mâna cu mână Cei cu inima română, Sa-nvârtim hora frației Pe pamântul României!	Amândoi suntem de-o mamă, De-o faptură și de-o seamă, Ca doi brazi într-o tulpină, Ca doi ochi într-o lumină.
---	--

Iarba rea din holde piară! Piară dușmania-n țară! Între noi să nu mai fie Decât flori și omenie!	Amândoi avem un nume, Amândoi - o soartă-n lume. Eu ți-s frate, tu mi-ești frate, În noi doi un suflet bate!
---	---

Măi muntene, măi vecine, Vină să te prinzi cu mine Și la viață cu unire, Și la moarte cu-nfrățire!	Vin' la Milcov cu grăbire Să-l secăm dintr-o sorbire, Ca să treacă drumul mare Peste-a noastre vechi hotare.
---	---

Unde-i unul, nu-i putere La nevoi și la durere. Unde-s doi, puterea crește Și dușmanul nu sporește!	Și să vadă sfântul soare Într-o zi de sărbătoare Hora noastră cea frățească Pe câmpia românească!
--	--

CUPRINS

1. Imnul Republicii Moldova, Imnul României	2
2. Îndemn la Unire, Hora Unirii	3
3. Mesaj către delegații și invitații la Congresul al III-lea al PNL	5
4. Proiectul Ordinii de zi a Congresului al III-lea al Partidului Național Liberal	6
5. Proiectul Noii Redacții a Programului politic al PNL	7
6. Hotărîrea Curții de Apel Chișinău privind spotul unionist al PNL	29
7. Hotărîrea Curții Supreme de Justiție privind spotul unionist al PNL	42
8. Proiectul Noii Redacții a Statutului al PNL	50
9. Proiectul Declarației Congresului al III-lea al PNL	93

M E S A J
către delegații și invitații la Congresul al III-lea al PNL,

Dragi prieteni,

În această lună, decembrie, a anului 2011, Partidul Național Liberal împlinește cinci ani de la reconstituire pe arena politică a celui de-al doilea stat românesc, Republica Moldova.

În acești aproape cinci ani, PNL vine la congresul său, al III-lea, cu dorința de a introduce obiectivul reîntregirii neamului românesc în Programul său politic. Ne-am convins de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, ne-am convins sub regimul comunist, care a oprit avansarea statului și a societății spre familia românească și europeană, ne convingem și în ultimii doi ani, după ce s-a produs alternanța democratică la putere, că statul nostru nu se poate afirma ca atare pe arena internațională, că este un stat-problemă, riscînd să rămînă orfanul războiului al doilea mondial și orfanul Europei.

Republica Moldova devine un stat tot mai neguvernabil, dată fiind intersectarea prea acerbă a intereselor geostrategice ale celor două lumi – una a standardelor democratice, a libertății și a prosperității și alta - a imprevizibilității și a haosului estic, o lume puternică, dar cu efecte mereu nefaste asupra destinului românilor și a basarabenilor, în special.

Privind în urmă, cunoscîndu-ne istoria dureroasă, a poporului român, privind înainte, cu speranța că ne vom vedea un popor reîntregit, urmînd exemplul național-liberalilor care au realizat România Mare, conducerea PNL îi îndeamnă pe toți să dea dovadă de consecvență în numele copiilor noștri, pentru care ne sacrificăm azi, într-o viață injustă.

Numai unirea noastră, a celor curajoși, purtînd idealul reunificării celor două state românești, ne poate readuce în spațiul firesc al unui popor convins că poate fi unul unit și puternic în familia europeană.

PNL îi va uni pe români și pe alogenii din cel de-al doilea stat românesc pentru acest scop, fiind convins că e unul realizabil.

**În numele conducerii PNL,
Vitalia PAVLICENCO**

Ordinea de zi

a Congresului al III-lea al Partidului Național Liberal

1. Raportul DPN privind activitatea PNL în perioada dintre congrese.
2. Raportul Comisiei Centrale de Cenzori.
3. Raportul Curții de Onoare și Arbitraj.
4. Prezentarea și adoptarea noii Redacții a Statutului PNL.
5. Prezentarea și adoptarea noii Redacții a Programului PNL.
6. Alegerea președintelui PNL.
7. Alegerea Delegației Politice Naționale a PNL.
8. Alegerea Comisiei Centrale de Cenzori.
9. Alegerea Curții de Onoare și Arbitraj.
10. Adoptarea Declarației politice a Congresului al III-lea al PNL.
11. Diverse.

Noua Redacție a Programului politic al PNL

*Prin libertatea neamului românesc reîntregit -
- spre bunăstare*

1. În fața sfidărilor secolului al XXI-lea.

Începutul secolului al XXI-lea este marcat de transformări profunde în toate sferele vieții. Lumea devine tot mai complexă și mai interdependentă. Globalizarea avansează, ștergînd majoritatea liniilor tradiționale de demarcație și accentuînd criteriul de apartenență la zona democrației și a prosperității. Sfidările globalizării, alături de tendințele paralele de regionalizare și de fragmentare, generează tensiuni și riscuri nemaiîntîlnite. În aceste condiții, comunitatea internațională e determinată să găsească forme noi de solidarizare, capabile să răspundă noilor sfidări, *ce* amplifică vechile probleme: sărăcia, tensiunile *etnice* și tendințele de separatism, traficul de droguri și de ființe umane, criminalitatea organizată, instabilitatea politică și altele. Discrepanțele dezvoltării social-economice se accentuează. În epoca salturilor tehnologice, acestea contrastează, tot mai *simțitor/puternic*, cu limitarea accesului la educație, la medicină, la resursele vitale, la informație și cunoaștere, *cu/la* limitarea drepturilor și a libertăților fundamentale. Apar crize sociale, frustrări și manifestări de nemulțumire. Globalizarea acutizează crizele de identitate, contradicțiile dintre culturi și subculturi, ce generează noi tipuri de violențe, noi riscuri globale, dintre care *cel mai grav e* terorismul.

Pe acest fundal complex, Republica Moldova – *al doilea stat românesc* - rămîne captiva subdezvoltării. Dificultățile tranziției sînt agravate de criza identitară, care conduce, *la rîndul său/ei*, la știrbirea calității vieții, aprofundează inegalitățile sociale, generalizează sărăcia. Acest mediu produce intoleranță, distruge solidaritatea socială, favorizează populismul, alimentează manifestările radicale, afectează considerabil funcționarea statului și a instituțiilor sale democratice.

După primele realizări ale Mișcării Democratice și de Renaștere Națională de la începutul anilor 90 ai secolului trecut, avînd drept corolar proclamarea independenței statale a Republicii Moldova, *în scopul desprinderii de sfera de influență rusească, pentru apropierea de România și de Europa*, reformele și-au încetinit mersul, cedînd terenul în fața contraofensivei forțelor retrograde. Forțele de extrema stîngă au exploatat nemulțumirile și sărăcia, au speculat nostalgiile pentru cvazistabilitatea socială sovietică. Astfel, Republica Moldova a ajuns sub controlul autoritarist al speculanților politici de sorginte comunistă, ce adoptă lozinci populiste cu singurul scop de a accede cu orice preț la putere și a controla la maximum toate resursele statului și ale societății. Ca efect, *s-a adîncit/se adîncește* inegalitatea socială, se compromit șansele și se încalcă drepturile și libertățile umane – procesul generînd apatie/a generală și exodul masiv al populației peste hotarele țării. Societatea moldovenească e marcată de ineficiența proceselor de tranziție, de blocarea reformei economice, de *fragilitatea/lipsa unor* raporturilor stabile cu organismele internaționale financiare, economice și politice, de sărăcia și de instabilitatea politică, devenite cronice. *Guvernarea necomunistă, ce a succedat-o pe cea comunistă, s-a împotmolit în efectele modificării Constituției Republicii Moldova în anul 2000, pentru alegerea Președintelui statului prin votul din Parlament. Incertitudinea creată de lupta grupărilor politice pentru funcția de șef al statului, în spatele cărora stau forțele ce au condus Republica Moldova în anii guvernărilor retrograde, generează pericolul revenirii la Putere a grupării cvazicomuniste, ceea ce reprezintă un pericol real pentru sistemul democratic, politic și social-economic al Republicii Moldova, pentru orientarea strategică a acesteia spre familia europeană, pentru apropierea maximă de România, în vederea omogenizării spațiului politic, economic, social și cultural românesc.*

Partidul se angajează să dea un răspuns adecvat provocărilor de ordin politic și social-economic, cu care se confruntă Republica

Moldova la începutul secolului al XXI-lea. Partidul dorește să dea expresie politică noilor realități de regrupare a forțelor democratice și reformatoare din societate, de schimbare a conținutului și a formelor de activitate politică în vederea promovării *unor* reformelor democratice autentice, de contracarare a revanșei forțelor totalitare, de integrare *euratlantică/europeană rapidă și* plenară a Republicii Moldova, *prin reîntregirea neamului românesc.*

În Republica Moldova majoritatea populației înregistrează o degradare constantă a nivelului de viață, inclusiv la capitolul drepturi și libertăți umane, ocrotirea sănătății, educația, cultura și calitatea mediului.

Această stare de lucruri este cauzată de aflarea, la putere, timp de 14 ani, în Republica Moldova, din cei 20 de ani de Independență, a unor forțe antireformatoare, antipopulare, antiromânești și antieuropene. PNL consideră că acest lucru poate fi schimbat numai prin adoptarea Legii Lustrației, prin care s-ar evita propulsarea spre Putere a unor persoane șantajabile, care, fiind în înalte funcții de demnitate publică sau în oricare alte funcții publice importante, execută ordinele celor ce dispun de informații despre trecutul lor dubios, kaghebig, de foști colaboratori cu structurile securității sovietice, comuniste, cu alte structuri oculte din URSS. Adoptarea Legii Lustrației ar corespunde și practicilor parcurse de statele ex-socialiste, înscrise deja în circuitul euratlantic.

Astfel, unele sfidări, parcurse de al doilea stat românesc/ Republica Moldova, se înscriu în spectrul comun de probleme ale statelor/țărilor central și est-europene și fac obiectul unor largi preocupări internaționale. În Europa de azi se confruntă două tendințe de dezvoltare. Pe de o parte - occidentalizarea, exprimată prin extinderea Uniunii Europene, pe de alta – refacerea structurilor eurasiatice, menită să păstreze, în condiții noi, vechile raporturi geopolitice din Est. Oscilarea între aceste două tendințe geostrategice a afectat stabilitatea și identitatea

Republicii Moldova în plan regional și internațional, dar și mediul intern economic și politic. Lipsa de definire a accentuat incapacitatea Moldovei de a lua și a promova decizii menite să o apropie de sistemul economico-financiar și politico-social al lumii democratice occidentale. Societatea moldovenească necesită, în mod imperativ, o forță politică influentă, angajată ferm în occidentalizarea țării, în dezvoltarea rapidă și în modernizarea *ei*. Consolidarea unei asemenea forțe e necesară pentru prevenirea compromiterii viitorului *românilor și alogenilor din Republica Moldova*.

PNL își asumă rolul de forță politică modernă și responsabilă, întemeiată pe ordinea democratică, autoritatea legii, pacea interetnică și preocuparea pentru prosperitatea cetățenilor Republicii Moldova. Partidul își identifică poziția pe eșichier ca fiind de dreapta, **cu asimetrie spre centru**, asumându-și promovarea valorilor democrației liberale, ale *pieței/pieții* libere, renașterii naționale, ale integrității culturale și armoniei interetnice *a obiectivului de reîntregire a neamului românesc*.

2. Un partid național de dreapta al doctrinei liberale

PNL se concepe ca o componentă de bază a sistemului pluripartidist, constituită din exponenți ai ideilor democratice și reformatoare din Republica Moldova, *continuator al/continuatorul* tradiției politice liberale din Basarabia interbelică și a mișcării liberale, renașcute în Republica Moldova la începutul anilor '90 și descendentă a revendicărilor Mișcării Democratice și de Renaștere Națională de la confluența anilor '80-'90 ai secolului trecut.

Partidul are la bază doctrina liberală, ce îmbină principiile libertății individuale cu solidaritatea socială, limitează rolul statului la cel de instrument ce garantează democrația și pluralismul, aplicarea egală a legilor, primatul proprietății private, libertatea inițiativei individuale, concurența corectă și protecția socială echitabilă. Moldova necesită o societate liberă și deschisă care, în esență, e una liberală. Ca partid ce se revendică din doctrina liberală,

PNL își propune, în plan extern, obținerea calității de membru al Partidului Liberal, Democrat și Reformator European și al Internaționalei Liberale.

PNL *conștientizează/conștientizăm* conceptul liberal ca pe unul profund moral și așează moralitatea ca fundament al politicilor *publice/noastre*. Morala creștină, tradițională pentru poporul nostru, asumarea corectă a istoriei naționale și toleranța față de valorile etniilor conlocuitoare constituie reperatele unei politici întemeiate pe valorile libertății.

Liberalismul a imprimat Europei Occidentale și altor țări dezvoltate o nouă gândire și practică politică, în conformitate cu care asigurarea bunăstării generale se formează din bunăstarea fiecărui cetățean. Membrii PNL consideră liberalismul drept cea mai eficientă bază pentru dezvoltarea țărilor postsovietice, afectate de tentativa dezastruoasă a *construirii unei societăți bogate cu cetățeni săraci*. Experiența țărilor postcomuniste a demonstrat că doar reformele liberale ferme, conjugate cu politici sociale palpabile, pot accelera tranziția spre economia de piață performantă, **cu orientare socială**.

Pentru realizarea acestor deziderate, Partidul va educa și va promova cadre reformatoare, negrevate de vechea mentalitate și de stereotipurile birocratic-etatiste. PNL este orientat spre asanarea clasei politice din Republica Moldova, eliminarea dominației grupurilor oligarhice și a influențelor criminale, înlocuirea treptată și fermă a vechii nomenclaturi cu exponenții unei generații de politicieni și funcționari publici moderni, eficienți, atașați valorilor morale, democratice și ale renașterii naționale.

Promovarea cadrelor tinere și performante, depășirea abordărilor rudimentare, disciplina doctrinară și cea de partid vor servi drept bază pentru consolidarea unei formațiuni moderne, combative, capabile să obțină sprijinul cetățenilor în vederea depășirii declinului social-economic și al relansării reformelor democratice.

În același timp, Partidul se pronunță împotriva tentativelor nihiliste de blamare a experienței politice și a purtătorilor ei, doar pe motivul că nu aparțin tinerei generații de politicieni. Partidul pledează pentru continuitate în experiența politică a tuturor generațiilor, pentru suplimentarea eforturilor în numele propășirii țării. Încrederea populației în democrație poate fi redobândită doar prin venirea la putere a unei echipe de sacrificiu, care va demonstra abnegație și corectitudine, va soluționa problemele într-o manieră fermă și total transparentă. Partidul va promova aplicarea unui Cod al Onoarei în politică, care să fie acceptat de către fiecare persoană implicată în conducerea instituțiilor publice și de stat de toate nivelurile.

PNL pledează pentru constituirea și consolidarea polului politic liberal, în cadrul căruia să se regăsească toate forțele liberale din Republica Moldova.

Partidul constată că revenirea *repetată și menținerea* la putere a forțelor nostalgice a determinat frînarea și chiar regresul proceselor de democratizare, de reformare și de propășire spirituală a societății. Democrația *și reformele trebuie/vor fi* promovate și prezentate adecvat, în vederea obținerii sprijinului întregii societăți pentru transformări ferme, rapide și eficiente, printr-o mișcare coerentă și accelerată spre statul de drept și economia de piață.

3. O economie de piață funcțională

Republica Moldova este un exemplu de eșec al politicilor economice de stînga în realizarea saltului de la centralismul post-sovietic la capitalismul dezvoltat. Politicile de stînga în țările post-socialiste au demonstrat incapacitatea de a genera bunuri și predilecția pentru redistribuirea efectelor sărăciei. Cel mai elocvent caz e programul de privatizare contra bonuri patrimoniale, care a avut în societatea noastră ca efect general *însărăcirea* sutelor de mii de oameni și prăbușirea dramatică a economiei. Doar politicile economice de dreapta, bazate pe principiile liberale, testate în țările capitalismului dezvoltat, sînt capabile să garanteze

dezvoltarea social-economică rapidă a Republicii Moldova și ieșirea cetățenilor ei din zona sărăciei cronice.

Pentru modernizarea economiei moldovenești PNL consideră drept necesar modelul de organizare a economiei după principiile *pieței/pietii* libere. Partidul țintește creșterea economică rapidă și îmbunătățirea substanțială a calității de viață a cetățenilor Republicii Moldova, prin materializarea energiilor și a potențialului liberei inițiative economice. În acest context, se pronunță pentru: inviolabilitatea proprietății private; libera circulație a mărfurilor, a capitalului, a serviciilor și a forței de muncă; limitarea reglementărilor și eliminarea birocrăției excesive. Rolul statului în economie trebuie să fie redus, relativ subsidiar, rămînînd important doar în elaborarea și realizarea strategiei de dezvoltare economică, politica monetară, în alocarea resurselor bugetare pentru obiectivele de interes național și în definirea cadrului normativ bazat pe dreptul la proprietatea privată și pe rolul său social. Restrîngerea rolului statului în economie se face, în principal, prin transmiterea proprietății de stat în proprietate privată. Un stat puternic este cel care se poate baza pe valoarea, capacitatea, inițiativa și prosperitatea cetățenilor săi, asigurați din punct de vedere material și activi în cadrul societății civile.

PNL consideră necesară voința politică reală pentru transformarea proprietății de stat în proprietate privată. Deocamdată, structurile economice rămîn, în mare măsură, neperformante, centraliste, monopoliste și supuse controlului politic. Adevărata restructurare a economiei înseamnă instituirea unor autorități credibile de reglementare și privatizare, precum și crearea unei piețe concurențiale, care va selecta activitățile economice eficiente.

Partidul consideră că proprietatea privată este motorul dezvoltării economice. De aceea, reafirmăm imperativul garantării reale a proprietății private și așezarea acesteia pe o bază morală. Pentru implementarea acestui imperativ, *e necesar/se va elabora* un program economic de stat privind compensarea și repararea

prejudiciilor materiale pentru agresiunile săvârșite de regimul comunist împotriva proprietății private în epoca sovietică. Acestei viziuni retrospective Partidul îi adaugă o viziune de perspectivă: statul e dator să asigure condițiile necesare consolidării și dezvoltării proprietății private, prin:

- sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
- stimularea reformei structurale;
- stimularea exporturilor;
- dezvoltarea regională;
- lărgirea accesului investițiilor străine;
- consolidarea piețelor financiare.

PNL consideră că Republica Moldova are nevoie de un ritm de creștere economică de minimum 10% -15% anual, pe o perioadă de timp îndelungată, pentru a se apropia de standardul european de viață. Ritmuri înalte de dezvoltare pot fi atinse numai prin sporirea volumului de investiții în capitalul fizic și în cel uman, prin îmbunătățirea continuă a tehnologiilor.

Pentru stabilizarea situației în economie și în sfera socială, Partidul pledează pentru promovarea unei politici macroeconomice, ce ar garanta atingerea și păstrarea unui nivel scăzut al inflației și al deficitului bugetar, menținerea stabilității valutei naționale, implementarea mecanismului de stimulare a economiilor bănești ale populației și direcționarea acestora spre sectorul real al economiei.

Una dintre sarcinile de bază ale PNL va fi reanimarea principalei ramuri – a sectorului agro-industrial. Partidul se pronunță pentru continuarea și finalizarea reformelor în sectorul agrar, crearea unei piețe funciare civilizate, implementarea unui sistem eficient de finanțare a sectorului agrar, dezvoltarea infrastructurii, a serviciilor agrotehnice, agrochimice, de marketing, crearea condițiilor necesare pentru comercializarea producției agricole.

Îmbunătățirea climatului investițional, atragerea resurselor financiare externe necesită *o colaborare neîntreruptă/restabilirea deplină a colaborării* cu organisme financiare internaționale,

în primul rând cu Fondul Monetar Internațional și cu Banca Mondială.

Pentru Partid, prioritățile politicilor fiscale sînt stimularea dezvoltării economice și consolidarea clasei de mijloc. Acestea trebuie să stimuleze inițiativa și asumarea riscului antreprenorial, să se bazeze pe parteneriatul dintre stat și contribuabil. Comportamentul fiscal al statului trebuie să protejeze contribuabilul de orice abuz, să fie justificat și rațional în ceea ce privește presiunea fiscală, să motiveze interesul de achitare a sarcinii fiscale. Partidul va promova utilizarea instrumentelor fiscale în modelarea climatului investițional și a celui general-economic.

Republica Moldova și cetățenii ei suferă și din cauza gradului înalt de monopolizare și de concentrare economică. Partidul pledează pentru instituirea Consiliului Concurenței, care trebuie să consolideze mediul concurențial, să garanteze competiția liberă și corectă, sancționînd orice tentativă de subminare a pieței.

Stabilitatea și claritatea cadrului legislativ sînt esențiale pentru previzibilitatea mediului economic autohton. Republica Moldova este considerată *un stat instabil/o țară instabilă*, cu un risc investițional sporit din cauza instabilității și a confuziei legislative. Legile trebuie *să devină/poată deveni* integral aplicabile din momentul promulgării.

Succesul în crearea economiei de piață depinde și de factorul moralității. Partidul respinge capitalismul sălbatic, ale cărui forme de manifestare sînt în prezent firmele parazitare ale demnitarilor și ale clientelelor politice. Partidul îi sprijină pe antreprenorii onești și curajoși, conștienți că pot câștiga doar în măsura, în care activitatea lor este legală și utilă. Acești antreprenori trebuie remarcați și recompensați prin diverse metode, inclusiv de către stat, pentru respectarea eticii de afaceri. În același timp, etica economiei de piață impune descoperirea și pedepsirea aspră a corupției, a evaziunii fiscale, a concurenței neloiale și a altor crime

economice. Eradicarea criminalității economice și a corupției se va face prin:

- eliminarea monopolismului și asigurarea concurenței libere și corecte;
- substituirea actualului sistem fiscal confiscatoriu cu unul relaxant și transparent;
- diversificarea resurselor energetice;
- promovarea transparenței în activitatea tuturor organelor de stat și publice;
- minimizarea barierelor birocratice și a numărului de autorizări, licențe și instrucțiuni restrictive;
- lichidarea condițiilor economice pentru activitatea grupărilor oligarhice;
- apărarea antreprenorilor autohtoni printr-o legislație care să asigure o concurență loială;
- stimularea implicării sistemului bancar în activitățile economice;
- acordarea de asistență logistică din partea statului în exportul produselor agricole;
- crearea cadrului legislativ și a unor condiții stabile pentru atragerea investițiilor străine;
- implementarea unui sistem informațional unic de evidență a importurilor și a exporturilor;
- crearea, prin lege, a condițiilor pentru asigurarea independenței judecătorilor, inclusiv financiare.

4. Prin egalitatea șanselor, spre splidăritate și juctiție socială

Partidul recunoaște pentru toți egalitatea șanselor, libertățile și drepturile omului ca principii de bază în sfera politicilor sociale. Inegalitățile apărute urmare a situației sociale reale și ca rezultat al performanțelor individuale diferite urmează a fi atenuate prin implicarea statului în spiritul Cartei Sociale Europene.

În/Partidul promovează, în/vederea protejării categoriilor de populație defavorizate, *Partidul optează pentru/aplicarea unor*

politici **de stat** echilibrate, care au drept premiză performanța economică țării.

Partidul consideră că, pentru consolidarea statului și a societății, sînt necesare politici sociale active, care să le asigure tuturor cetățenilor o viață decentă și condiții reale de manifestare a egalității șanselor. Prioritățile politicilor sociale sînt protejarea persoanelor cu necesități stringente, prin crearea unui sistem adecvat de acordare a compensațiilor nominative, modernizarea și optimizarea componentelor politicii sociale a statului: dezvoltarea infrastructurii sociale, salarizarea, asigurarea cu pensii, asistența socială directă și indirectă, ocrotirea sănătății, educația și învățămîntul, știința, cultura, arta și altele.

Componenta și obiectivul principal ale politicilor sociale o constituie bunăstarea cetățeanului. În acest sens, Partidul va promova crearea locurilor de muncă bine plătite și diminuarea ratei șomajului. Statul urmează să aplice mecanisme pentru stimularea angajării în cîmpul muncii și pentru majorări salariale pînă la un nivel ce să depășească, de cel puțin două ori, costul coșului minim de consum, să coreleze salariul mediu al lucrătorilor din sfera bugetară cu salariul mediu pe economie, să reducă impozitul pe venitul persoanei fizice, să majoreze și să indexeze bursele de studii, pensiile și indemnizațiile sociale, să majoreze pînă la cota de cel puțin o treime din total numărul bursele universitare oferite de la Bugetul de Stat.

Adresa principală a politicilor sociale e familia. Partidul va promova scutirea de impozite a mijloacelor utilizate la construcția și procurarea de spațiu locativ, alocarea resurselor de stat pentru construcția spațiului locativ destinat familiilor din categoriile defavorizate, instituirea mecanismului de compensare direcționată a cheltuielilor comunale, stabilirea de indemnizații unice pentru nașterea copiilor, pentru școlarizarea copiilor din familiile defavorizate, pentru familiile adoptive și pentru copiii orfani. Se consideră obligatorii asigurarea pentru copiii din

localitățile rurale a unor condiții de instruire similare celor din localitățile urbane, egalarea în drepturi și promovarea femeilor în cadrul structurilor sociale, publice și politice, crearea centrelor de plasament pentru bătrâni și pentru victime ale violenței în familie sau ale altor perturbații sociale, stimularea plasării tinerilor specialiști în câmpul muncii și oferirea de credite fără dobândă pentru studii și pentru inițierea unei afaceri de către tineri.

Micile localități, satele și orașelele Republicii Moldova constituie arealul prioritar de implementare a politicilor sociale. Partidul consideră necesar ca statul să asigure condiții pentru dezvoltarea complexă a infrastructurii social-economice și culturale a micilor localități: drumurile locale și conexiunile lor cu traseele naționale, aprovizionarea cu apă, ameliorarea condițiilor de mediu și diminuarea poluării, aprovizionarea cu gaze naturale, termoficarea, telefonizarea și informatizarea, refacerea și modernizarea grădinițelor, a școlilor, a instituțiilor medicale și a celor culturale.

Partidul optează pentru un program de stat de sprijinire a tineretului și pentru un sistem de asigurare socială pleneră a persoanelor în etate, a pensionarilor și a invalizilor, inclusiv cu pensii decente. Sistemele publice de educație și de ocrotire a sănătății trebuie consolidate prin modernizare, prin extinderea posibilităților de acces al populației la serviciile lor și prin garantarea finanțării necesare, în special a cheltuielilor cu impact social.

Sistemul instructiv-educativ trebuie protejat prin lege de orice ingerințe de natură ideologică, precum și de conjunctura politică. Știința, cultura, arta, sportul, religia și confesiunile, precum și tradițiile etnoculturale trebuie protejate *în fața/de impunerea* falselor ideologii și a oricăror ingerințe politice, garantându-li-se caracterul autonom și liber.

Partidul susține promovarea de către stat a identității cetățenești. *Sîntem moldoveni ca cetățeni ai celui de-al doilea stat românesc,*

Republica Moldova, iar identitatea etnică ține în exclusivitate de dreptul și de libertatea de autoidentificare individuală. Se consideră obligatorie eliminarea opunerii artificiale și speculative dintre etnonimele moldovean și român, ca fiind un rudiment perimat și distructiv de divizare și de inhibare premeditată a etniei băștinașe majoritare din Republica Moldova.

Activitatea cultural-artistică se bazează exclusiv pe libertatea actului de creație, pe toleranța interculturală și pe valorile generale ale civilizației umane. Susținerea de către stat a acestei activități este obligatorie.

5. Pentru un spațiu politic românesc omogen.

PNL se pronunță pentru *definirea identității/consolidarea statalității* Republicii Moldova **ca în formula celui de-al doilea stat românesc.** Partidul acceptă cedarea unei părți din suveranitatea statală doar în cazul formării Uniunii Interstatale România – Republica Moldova și al aderării la UE, *ca primă etapă spre unificarea celor două state – România și Republica Moldova, care este și cea mai scurtă cale de integrare a teritoriului românesc din stînga Prutului în NATO și UE.*

PNL va solicita suportul României și al structurilor europene pentru a se acorda cetățenia română tuturor locuitorilor de pe ambele maluri ale Nistrului, ceea ce va contribui la integrarea populației aflate sub regim separatist în primul și în al doilea state românești, ca și în spațiul euratlantic.

PNL pledează pentru reîntregirea cît mai rapidă a spațiului românesc de pe ambele maluri ale Prutului, însă consideră că statul actual Republica Moldova trebuie să avanseze spre procesul de reîntregire în paralel cu modernizarea și europeanizarea sa, conform standardelor euratlantice și angajamentelor asumate prin Pactele semnate cu NATO și UE.

Astfel, PNL pledează pentru valorile democrației liberale întruchipate de pluralism și statul de drept, separația puterilor în

stat, promovarea competiției deschise în viața politică internă. Prin activitatea sa, Partidul promovează concepția, principiile și ideile liberale, afirmarea noii clase politice liberale și asumarea responsabilității de consolidare a instituțiilor **statului de drept și a celor** democratice.

Partidul promovează **ideea consolidării statului de drept**, diminuarea/ării riscului de modificare arbitrară a raporturilor constituționale dintre puteri, de deformare a relațiilor dintre puterea executivă și cea legislativă, de deteriorare a raporturilor dintre majoritate și minoritate, de încălcare a drepturilor umane, politice și civice. **Construcția statală trebuie modernizată, în vederea integrării europene.** Respectarea strictă și egală a Legii de către toți cetățenii și, în primul rând, de către toate structurile de stat și publice este un principiu de bază al statului.

PNL pledează pentru lichidarea institutului Președinției, introdus în Republica Moldova și în întreg spațiul postsovietic de către serviciile oculte ale încă nedefunctei URSS, pentru ca succesorul de drept al acesteia, Rusia, prin cercurile sale imperiale, să controleze politica internă și externă a noilor state independente/postsovietice și pentru a reduce rolul Parlamentului, ca expresie supremă a voinței cetățenilor. Scopul Kremlinului, care nu a recunoscut - și de facto - Independența celui de-al doilea stat românesc, este să nu-și retragă trupele de ocupație de pe teritoriul Republicii Moldova, să nu permită, astfel, aderarea acesteia la NATO, la UE, prin unirea cu România sau prin apropierea maximă de România, care este avocatul și suportul firesc al românilor și al alogenilor din stînga Prutului în demersul lor proeuratlantic.
Președintele statului trebuie ales prin votul direct, iar

PNL consideră că **societatea trebuie să fie formată/statul poate fi puternic doar fiind constituit** din cetățeni liberi și social protejați. Un stat **creat de cetățeni și pentru al cetățenilor** înseamnă un stat minim, adică unul care, în raport cu individul, are prerogative limitate în contextul drepturilor universale ale omului. Statul

minim, care nu îngreșește libertățile și inițiativele cetățenilor, este mult mai puternic în raport cu statele totalitare, care s-au dovedit a fi fragile. Într-o societate democratică cetățenii controlează - în modul cel mai direct și democratic - activitatea structurilor statale și, dacă este nevoie, le sancționează democratic.

Partidul *optează pentru o reformă/va iniția reforma* profundă a serviciului public, a autorităților executive și administrative, pentru a le conferi operativitate și eficiență, pentru a întări autoritatea legii și combaterea corupției. Este necesară și dezvoltarea sistemului electoral, încât alegătorii să obțină încrederea că instituțiile democratice îi reprezintă.

PNL pledează pentru ca Parlamentul *să fie ales* printr-un sistem electoral mixt – parțial, pe liste de partid, parțial - pe circumscripții electorale uninominale.

Partidul va pleda pentru o schimbare de fond a raporturilor dintre administrație și cetățean: administrația trebuie să se manifeste ca un serviciu public aflat în slujba cetățeanului, nu deasupra lui. Este necesară reforma aparatului de stat, orientată spre consolidarea statutului funcționarilor publici, prin: sporirea răspunderii și a profesionalismului acestora, reducerea intervenției structurilor de stat în activitățile private, remunerarea echitabilă, care să elimine bazele corupției.

Partidul realizează că numai autoritățile locale pot rezolva eficient problemele comunitare curente. Comunitatea locală reprezintă esența regimului democratic și obiectul principal al modernizării. Partidul susține descentralizarea administrației publice și autonomia locală, *care include autonomia financiară*, pe baza principiilor consacrate de Carta Europeană.

Democrația devine stabilă atunci când cetățenii au încredere în instituțiile statului, când acestea se află în slujba cetățeanului și îl protejează de actele contrare legii. Climatul social și prestigiul instituțiilor democratice sînt influențate de gradul de siguranță a

cetățeanului, de administrarea justiției, de înfăptuirea actului de dreptate. Partidul consideră ca obiectiv prioritar consolidarea ordinii de drept și întărirea *structurilor publice* - /**autorității statului**, singurele căi ce vor **putea** limita fenomenul infracțional și vor garanta cetățenilor o viață în siguranță.

Libertatea și democrația sînt mai mult decît dreptul cetățenilor de a-și exprima opiniile. Libertățile civice și politice trebuie să aibă un corespondent în spațiul social și economic, pentru a-i permite omului să-și afirme capacitățile și spiritul întreprinzător, iar nivelul de viață să fie legat de rezultatele muncii sale. Libertatea politică își pierde semnificația, cînd oamenii se află în condiții de sărăcie și sînt dependenți economic. Este vital ca democrația să stimuleze structurarea societății civile, a vieții economice și a identității comunitare.

Sindicatul, organizațiile civice ale minorităților naționale, biserica reprezintă instituții importante ale societății civile, cu rol deosebit în exercitarea libertăților sociale și afirmarea identității diferitelor grupuri sociale. Partidul pledează pentru o societate civilă autentică și puternică **în Republica Moldova**, pentru creșterea solidarității civice. Costurile sociale ale tranziției trebuie **să fie** suportate de ansamblul categoriilor sociale. Din această perspectivă, nu trebuie să existe privilegiați ai tranziției!

În concepția Partidului, minoritățile naționale reprezintă un mare potențial de dezvoltare a țării. Astăzi, cînd dezvoltarea se sprijină pe intensificarea proceselor de comunicare, cunoașterea, dialogul și colaborarea între oameni reprezintă practici ce facilitează înscrierea Republicii Moldova în sistemul economic, cultural și de securitate regional, continental și mondial. Manifestarea fiecărui cetățean în cultura, limba și religia de care ține este un drept democratic, dar reprezintă și o valoare a capitalului uman, capabil să diversifice resursele de modernizare ale țării. Partidul va promova politicile de păstrare a identității etnoculturale pentru toți cetățenii Republicii Moldova.

Disensiunile etnice pot fi depășite prin edificarea *unei societăți cu cetățeni/a unui stat al cetățenilor*, egali în fața legii și responsabili în fața *acesteia/societății*. Concomitent cu asigurarea dezvoltării culturale a minorităților, Partidul consideră necesară integrarea acestora în societate prin cunoașterea limbii române, a istoriei și a culturii populației majoritare. Acest proces este stringent necesar în perspectiva depășirii consecințelor politicilor de deznaționalizare și deformare a identității etnoculturale a populației băștinașe, abil promovate de imperiul țarist, *de regimul sovietic și de guvernările retrograde de după proclamarea Independenței/și sovietic*.

Partidul consideră că Biserica este una dintre instituțiile importante ale societății. În Republica Moldova, religia creștină ortodoxă reprezintă un factor de identitate culturală, de conservare a tradițiilor și a spiritualității naționale, de solidarizare și apropiere a oamenilor în momentele grele. Relația dintre biserică și cetățean este una intimă, ce ține de libera opțiune a acestuia, iar statul și politica sînt lipsite de dreptul de a interveni în alegerea credinței religioase.

Totodată, ținîndu-se cont de faptul că majoritatea populației Republicii Moldova o constituie românii, ca parte a națiunii române, Partidul optează pentru separarea canonică a comunității religioase din Republica Moldova de Biserica Ortodoxă Rusă și pentru trecerea ei sub oblăduirea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, după principiul “o eparhie, un popor, o limba”, principiu acceptat și de semnatarul Acordului bilateral de la Constantinopol dintre BORu și BORo, prin care s-au angajat să respecte canoanele sinodale și apostolice, rezultate în urma deciziilor Sinodului (Conciliul) Ecumenic III, de la Efes din anul 431. *Moldovenii sînt români, fac parte din națiunea română și nu pot fi decît supușii unicei noastre Biserici naționale - Biserica Ortodoxă Română*.

Sistemul politic democratic dispune de instituții specializate necesare pentru garantarea stabilității interne și externe a statului. Pledăm pentru elaborarea strategiei de securitate națională, care

trebuie să identifice riscurile reale, interne și externe, stabilirea căilor și a mijloacelor pentru a le contracara, precum și pentru a apăra interesele naționale.

Partidul pledează pentru continuarea reformei în domeniul militar, pe baza unei concepții ce *prevede transformarea armatei în Republica Moldova în una profesionistă, cu militari angajați în bază de contract, care să fie compatibilă ca spirit, practici, dotare, cu standardele NATO, armonizează exigențele unei armate moderne, profesioniste* cu necesitățile garantării securității naționale. Partidul va acorda o deosebită atenție reformei structurilor de apărare a ordinii publice și a serviciului de informații, pentru eficientizarea lor și excluderea recidivelor poliției politice.

PNL se pronunță pentru aderarea Republicii Moldova la NATO, ca garanție a securității naționale, a suveranității și a independenței statale.

6. Un obiectiv și un destin românesc, european

Republica Moldova este parte integrantă a spațiului cultural european și integrarea plină și fără echivoc a țării în structurile europene constituie efortul principal în asigurarea unui loc firesc în noua arhitectură europeană. În acest scop, este obligatorie modernizarea societății și a statului în baza valorilor vest-europene, ținând cont și păstrând, totodată, specificul și tradițiile seculare ale poporului *roman/nostru*.

În activitatea sa, Partidul se bazează ferm pe normele constituționale și pe legile Republicii Moldova, conducându-se, totodată, de normele democrației occidentale, ale principiului priorității drepturilor și a libertăților cetățeanului - valori indispensabile gândirii și conduitei într-o societate liberă. Partidul recunoaște supremația normelor și a principiilor consfințite în actele europene și internaționale, la care *statul/Republica Moldova* este parte.

Pornind de la realitatea că Republica Moldova a fost, timp de aproape două secole, ruptă din spațiul său etnocultural firesc, precum a fost scoasă, pe parcursul ultimelor cinci decenii, pînă la proclamarea Independenței, din contextul firesc al evoluțiilor social-economice, culturale și spirituale europene, PNL conștientizează întreaga gravitate a problemelor cu care ne confruntăm și, în primul rînd, pe cea a identității naționale deformate, a mentalității învechite, egalitariste și servile oricărui regim. Partidul identifică românofobia, conjugată cu moldovenismul vulgar, ca principalul instrument de păstrare a dependenței neocoloniale a Republicii Moldova și ca principalul obstacol în calea modernizării *societății/statului*. Implicit, PNL va elabora și, ulterior, va implementa un șir de programe vaste de ordin economic, social și cultural, menite să ne readucă în spațiul culturii și al mentalității *românești/europene*.

În pofida vicisitudinilor istoriei, Partidul apreciază Republica Moldova ca țară central-europeană, în contrasens cu statutul de est-europeană, cum este *adeseori* catalogată. **deseori**. Prin tradiția istorică, limba și cultura populației majoritare, Republica Moldova e parte inalienabilă a spațiului etnocultural românesc și, prin acesta, a Europei Centrale, cu trăsături distincte de cele ale spațiului est-european, în care sînt puternice tendințele culturale eurasiatice. În plan identitar, PNL situează Republica Moldova în spațiul etnocultural român și promovează conceptul *«două state românești, care se vor reunifica în procesul de reîntregire a neamului românesc de pe ambele maluri ale Prutului»/«doua state, un popor»*. **Specificul Republicii Moldova constă în probabilitatea formării, în perimetrul statului, a națiunii civile moldovenești, avînd la bază componenta etnico-culturală română.**

Partidul acordă prioritate absolută integrării *euratlantice/europene* a Republicii Moldova, prin aderarea plină la structurile politice, economice și de securitate ale Europei. Această sarcină se poate

realiza cel mai lesne prin sprijinul din partea României, *prin Unirea cu România, cu care, în prima etapă, cu care* se vor stabili relații speciale și privilegiate, în scopul de a ne regăsi într-un spațiu cultural și de limbă *comun european/ și cu care ne vom regăsi - în cadrul comunității europene - în spațiul cultural și de limbă comun*. Perspectiva regăsirii “într-un spațiu comun” este valabilă și pentru cetățenii Republicii Moldova de naționalitate ucraineană și rusă, pe măsură ce Ucraina și Rusia vor persevera în politicile lor de integrare europeană, *iar alogenii se vor integra în societatea celui de-al doilea stat românesc*.

Partidul pledează pentru Unirea cu România, prin lichidarea imperativă și imediată a consecințelor Pactului criminal Molotov-Ribbentrop și repararea întregului prejudiciu, pricinuit poporului roman, prin restabilirea adevărului istoric privind unitatea poporului roman.

PNL va continua demersurile de solicitare a unui sprijin susținut, în demersul de unificare a celor două state românești, din partea UE și, în special, a Germaniei, care și-a asumat, în cadrul Comitetului UE-Rusia, rolul de avocat al Republicii Moldova în rezolvarea problemei transnistrene și retragerea trupelor rusești, staționate ilegal peste Nistru, – impedimente create special de Rusia pentru a împiedica viitorul românesc și euratlantic al acestui teritoriu istoric al României.

Partidul pledează pentru înaintarea rapidă și eficientă pe calea aderării la NATO și UE prin Unirea cu România, chiar și în condițiile nereglementării definitive a conflictului transnistrean, folosit de forțele separatiste și neocolonialiste pentru a menține Republica Moldova în zona de influență rusească.

Partidul pledează pentru înaintarea rapidă și eficientă pe calea aderării la UE, chiar și în condițiile nereglementării definitive a conflictului transnistrean, folosit de forțele separatiste și neocolonialiste pentru a zădărnici consolidarea statală și

integrarea europeană a țării noastre.

PNL *consideră conceptul se pronunță pentru constituirea* Uniunii Interstatale România – Republica Moldova **ca sub forma mecanismul** de accelerare a aderării țării noastre la UE prin *Unirea cu România* și, în consecință, de soluționare politică definitivă a conflictului transnistrean, *prin acordarea cetățeniei române tuturor locuitorilor celui de-al doilea stat românesc, indiferent de naționalitate. Acest fapt va contribui la integrarea românilor și a alogenilor din actuala Republică Moldova în spațiul comun românesc și în cel euratlantic.*

Transnistria, ca parte inalienabilă a Republicii Moldova, va rămîne în “antecamera” Uniunii Europene și va beneficia automat de avantajele aderării din momentul reglementării definitive a conflictului.

Prioritatea *Reîntregirii românești și a* integrării euratlantice/**opene** este însoțită de necesitatea unui Parteneriat strategic cu SUA – țara cu cel mai puternic potențial economic și politic, principalul promotor al democrației în lume. Relațiile cu toate țările din vecinătatea apropiată și îndepărtată se vor desfășura pe baza principiului avantajului reciproc. Republica Moldova va porni, în aceste relații, de la realizarea *sarcinii/lor fundamentale de consolidare a statului și de* regăsire a sa în familia *euratlantică/ europeană*.

PNL *pledează/Pledăm* pentru relații eficiente, echitabile și corecte cu *un asemenea* partenerul nostru economic important – Rusia, reiterînd necesitatea retragerii militare ruse, necondiționate și complete, de pe teritoriul nostru și a renunțării de către Rusia la politica de sprijinire, directă sau indirectă, a regimului separatist din zona de est a Moldovei. PNL se pronunță pentru părăsirea de către Republica Moldova a cadrului juridic și politic al CSI.

Partidul apreciază evenimentele din raioanele din stînga Nistrului, produse la confluența anilor ‘80 - ‘90 ai secolului trecut, drept o

rebeliune a unui regim anticonstituțional, susținută prin elemente de agresiune militară externă. Partidul constată că soluționarea politică definitivă și ireversibilă a conflictului transnistrean e posibilă doar pe calea internaționalizării procesului de reglementare, cu atragerea în acest proces a UE, SUA și a României, alături de OSCE, Rusia și Ucraina, fiind convins că apariția unor precedente inadecvate de reglementare va conduce la destabilizarea zonei și la periclitarea securității europene, în ansamblu. Reglementarea politică în Transnistria depinde în mod direct de succesul integrării *euratlantice/europene* a Republicii Moldova, *prin Unirea cu România*, și este stimulată de acest proces. Partidul pledează pentru instituirea, pînă atunci, a unui program de asistență economică internațională, un mini-plan Marshall pentru Moldova, destinat stimulării procesului de reglementare politică a diferendului transnistrean și reabilitării economice *a teritoriului și societății actualului al doilea stat românesc*. **post-conflict a țării. Partidul respinge orice formă de garanții internaționale ale rezultatelor reglementării conflictului ca pe o tentativă de limitare a suveranității statale a Republicii Moldova. Unica garanție a condițiilor reglementării conflictului poate fi Constituția Republicii Moldova și dreptul internațional.**

Partidul pledează pentru *semnarea*, reglementarea relațiilor **interstatale, în special** cu statele europene, **prin semnarea de a acorduri** *lor* privind protecția cetățenilor Republicii Moldova.

Dosarul: nr.3-3426/10

HOTĂRÂRE In numele Legii

24 august 2010

mun.Chișinău

Colegiul de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

Având în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Marina Anton

Grefier: Aurelia Solomon

examinând în ședință publică pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Național Liberal împotriva Comisiei Electorale Centrale, intervenient accesoriu Partidul Comuniștilor din Republica Moldova privind contestarea actului administrativ, constată:

Partidul Național Liberal a depus cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale, intervenient accesoriu Partidul Comuniștilor din Republica Moldova, prin care solicită anularea hotărârii CEC nr.3478 din 20.08.2010 „cu privire la contestația nr.RRC-9/3 din 19.08.2010 a reprezentantului PCRM în CEC.

In motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, în urma examinării contestației înaintate de către reprezentantul PCRM la CEC, pe data de 20.08.2010, Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărârea nr.3478 „cu privire la contestația nr.RRC-9/3 din 19.08.2010 a reprezentantului PCRM în CEC”, prin care s-a admis parțial contestația și:

- a obligat participantul la referendum republican constituțional, PNL, să retragă spotul electoral contestat din toate instituțiile mass-media;

- a interzis instituțiilor mass-media să difuzeze spotul electoral contestat a participantului la referendumul republican

constituțional, PNL;

- s-a remis prezenta hotărâre, cu toate materialele cauzei, Ministerului Justiției pentru examinare conform legislației în vigoare.

Reclamantul consideră hotărârea CEC nr.3478 din 20.08.2010 „cu privire la contestația nr.RRC-9/3 din 19.08.2010 a reprezentantului PCRM în CEC” ca ilegală, fiind emisă cu depășirea competenței și contrar prevederilor legii.

În scopul susținerii cererii sale, reclamantul invocă prevederile art.32 alin.(1), art.54. alin.(2) din Constituție, prevederile art.47 și art.69 ale Codului Electoral, art.10 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, precum și art.3 a Protocolul 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

De asemenea reclamantul face referire la Hotărârea Curții Constituționale privind interpretarea unor prevederi ale art.4 din Constituția Republicii Moldova nr.55 din 14.10.99, Monitorul Oficial nr.1 18-119/64 din 28.10.1999 și Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție privind aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale nr.17 din 19.06.2000.

Referitor la practica Curții de la Strasbourg reclamantul menționează că libertatea de a comunica informații și idei are o importanță primordială pentru viața politică și structura democratică a unei țări. În absența acestei libertăți, este imposibilă organizarea unor scrutine cu adevărat libere. Amestecul autorităților naționale în exercitarea libertății de exprimare în cazul de față „nu este necesar într-o societate democratică”. În scopul adoptării unei decizii în conformitate cu cea de a treia exigență, trebuie să fie aplicat principiul proporționalității și să se răspundă la următoarea întrebare: „a fost oare scopul proporțional mijlocului angajat în realizarea lui?”.

Reclamantul menționează că termenul „scop” implică una sau mai multe valori și interese arătate pentru a căror protecție statele sunt

autorizate de a interveni în exercitarea libertății de exprimare.

Reclamantul în motivarea cerințelor sale face referire la cauza *Bowman v. Regatul Unit* din 19.02.1998, unde Curtea de la Strasbourg s-a referit la anumite limitări impuse de legislația electorală și a reținut în paragraful 41 al hotărârii sale că „libertatea de exprimare prevăzută de art.10 al Convenției trebuie examinată în lumina dreptului la alegeri libere, protejat de art.3 al Protocolului nr.1 la Convenție, care prevede că, înaltele părți contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condițiile care asigură libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ”.

În alte cauze Curtea de la Strasbourg a menționat: că „alegerile libere și libertatea de expresie, în special libertatea dezbaterilor politice formează împreună temelia oricărui sistem democratic (Hotărârea din 02.03.1987 în cauza *Mathieu-Mohin și Clerfayt v. Belgia*, p.22, § 47 și Hotărârea din 08.07.1986 pe cauza *Lingens v. Austria*, p. 26, § 41-42).

Cele două drepturi în opinia reclamantului sunt reciproc corelate și se susțin unul pe altul: spre exemplu, după cum a observat Curtea în trecut, libertatea de expresie este una din „condițiile” necesare pentru „asigurarea liberei exprimări a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ” (Hotărârea din 02.03.1987 pe cauza *Mathieu-Mohin și Clerfayt v. Belgia*, p. 24, § 54). Din acest motiv, menționează reclamantul că, este deosebit de important ca, în perioada electorală, să fie permisă circulația liberă a opiniilor și informațiilor de orice gen.

Reclamantul mai menționează că nu există nici un început de probă, care să indice că există o necesitate impetuoasă ce ar înclina „balanța” proporționalității în favoarea admiterii contestației.

Reclamantul indică că mesajul „unirii cu România” a fost utilizat în campaniile electorale anterioare din Republica Moldova și nu există nici o hotărâre a Comisiei Electorale Centrale sau vreo hotărâre/decizie a instanței judiciare de „sanționare” a actorilor electorali pentru utilizarea/răspândirea mesajelor respective.

Reclamantul menționează că și-a construit mesajul electoral în alegerile locale din 2007 pe ideea Uniunii Interstatale România – Republica Moldova și nu a existat nici o contestare la CEC sau vreo decizie CEC pentru interzicerea mesajului și a spoturilor, care au fost construite pe acest mesaj, în acest sens făcând referire la unele prevederi programatice, care demonstrează că „PNL se pronunță pentru consolidarea statalității Republicii Moldova în formula celui de-al doilea stat românesc. Partidul acceptă cedarea unei părți din suveranitatea statală doar în cazul formării Uniunii Interstatale România – Republica Moldova și al aderării la UE”.

În ședința instanței de judecată, reprezentantul reclamantului Partidului Național Liberal, Filipp Druța a susținut acțiunea și a solicitat admiterea acesteia.

Reprezentantul CEC, Ruslan Nastas în ședința instanței de judecată, acțiunea nu a recunoscut solicitând respingerea acesteia ca fiind neîntemeiată.

Întru susținerea opiniei sale procedurale a invocat prevederile art.3 alin.(1) din Legea privind partidele politice, art.47 alin.(2) Codul Electoral, art.32 și art.54 din Constituție.

Reprezentantul intervenientului accesoriu, PCRM, Serghei Sîrbu, în ședința instanței de judecată acțiunea nu a recunoscut solicitând respingerea acesteia ca fiind neîntemeiată.

Audiind părțile, studiind materialele dosarului, instanța de judecată consideră acțiunea întemeiată și care urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Potrivit art. 1 (2) al Legii contenciosului administrativ orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său recunoscut de lege, de către o autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost pricinuită.

În conformitate cu prevederile art.2 și 3 din Legea contenciosului

administrativ, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie – actul administrativ cu caracter normativ sau individual; contractul administrativ; nesoluționarea în termenul legal al unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Noțiunea de “act administrativ” este reglementată atât în art. 2 din Legea contenciosului administrativ, cât și în Rezoluția (77) 31 Cu privire la protecția individului față de actele autorităților administrative, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997. Potrivit acestor reglementări, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorități publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorității publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertățile sau interesele persoanelor fizice sau juridice și care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

În ședință de judecată s-a stabilit că reclamantul Partidul Național Liberal contestă hotărârea Comisiei Electorale Centrale cu privire la contestația nr.RRC-9/3 din 19 august 2010 a reprezentantului partidului Comuniștilor din Republica Moldova în Comisia Electorală Centrală, Serghei Sîrbu din 20 august 2010, nr.3478, prin care s-a admis parțial contestația reprezentantului PCRM în comisia Electorală Centrală, Sergiu Sîrbu, fiind întreprinse următoarele acțiuni:

- a obligat participantul la referendum republican constituțional, PNL, să retragă spotul electoral contestat din toate instituțiile mass-media;

- a interzis instituțiilor mass-media să difuzeze spotul electoral contestat a participantului la referendumul republican constituțional, PNL;

- s-a remis prezenta hotărâre, cu toate materialele cauzei, Ministerului Justiției pentru examinare conform legislației în vigoare.

În conformitate cu art. 118 al.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Conform prevederilor art.24 al.(3) Legii contenciosului administrativ, la examinarea în instanța de contencios administrativ a cererii în anulare, sarcina probațiunii este pusă pe seama pârâtului, iar în materie de despăgubire, sarcina probațiunii revine ambelor părți.

Instanța de judecată examinând circumstanțele pricinii constată că, CEC a fost sesizată de reprezentantul PCRМ în CEC, Sergiu Sîrbu cu o contestație privind difuzarea de către PNL a unui spot electoral, prin care se îndeamnă de a vota „pentru” la referendumul constituțional din 05 septembrie 2010, fiind ales un președinte al Republicii Moldova care va promova unirea cu România.

Potrivit afirmațiilor intervenientului accesoriu, spotul electoral a fost plasat pe pagina oficială a PNL www.pnl.md.

În ședința instanței de judecată, reclamantul nu a negat faptul difuzării unui spot electoral prin care îndeamnă de a vota „pentru” la referendumul constituțional din 05 septembrie 2010 fiind ales un președinte al Republicii Moldova, care va promova unirea cu România, motiv din care instanța de judecată în conformitate cu prevederile art. 123 alin.(6) CPC consideră faptul difuzării spotului menționat ca fiind constatat.

Concomitent, instanța reține că, interzicerea difuzării spotului electoral prin care se îndeamnă de a vota „pentru” la referendumul constituțional din 05 septembrie 2010 fiind ales un președinte al Republicii Moldova care va promova unirea cu România reprezintă restrângerea dreptului reclamantului la libertatea exprimării garantat de art. 10 al Convenției Europene a drepturilor omului, art.32 alin.(1) din Constituție, art.47 Cod Electoral.

Potrivit prevederilor art.54 al Constituției, exercițiul drepturilor și libertăților nu pot fi supuse altor restrângeri decât celor prevăzute de lege.

Dreptul reclamantului la libera exprimare manifestat în difuzarea spotului electoral fiind realizată în cadrul agitației electorale urmează a fi subordonat exigențelor legislației electorale.

În temeiul art.47 alin.(2) Codul Electoral, agitația electorală poate fi supus unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății sau protecția moralei, protecția reputației, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Instanța de judecată reține că potrivit jurisprudenței constante a CEDO, orice restrângere a drepturilor garantate de convenție, inclusiv libertatea exprimării urmează a fi examinată prin prisma regulii „triplului test”.

Potrivit regulii „triplului test” orice măsură restrictivă, care aduce atingere unui drept recunoscut unei persoane se consideră admisibilă dacă întrunește cumulativ următoarele condiții: este prescrisă de lege, urmărește un scop legitim și este necesară într-o societate democratică.

Orice restrângere poate fi impusă doar printr-o lege, dispozițiile căreia trebuie să fie accesibile și clare, iar redactarea acesteia să nu permită interpretare extensivă. O normă este redactată cu o suficiență previzibilitate numai atunci când aceasta are un caracter precis, în așa fel încât să permită oricărei persoane, care la nevoie să-și poată prevedea la un nivel rezonabil în dependență de circumstanțe, consecințele anumitor acțiuni, enunțuri, ce și-au găsit reflectare în următoarele spețe: Sunday Times no.1 v. UK, nr. 6538/74 din 26 aprilie 1979, § 49, Mitropolia Basarabiei și alții v. Moldovei, nr. 54701/99 din 13.12.2001, § 109. În acest sens exigența legalității nu vizează doar existența unei norme legale specifice, care autorizează interferența, dar și calitatea legii, argument reținut și în cauza Amann c. Elveției nr. 27798/95 din 16.02.2000 § 57).

Instanța de judecată reține că respectarea principiului preeminenței dreptului constituie și una din exigențele unui proces echitabil în sensul art.6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (Roșea c. Moldovei, nr. 6267/02 din 22.03.2005 § 24).

Inserat în preambulul Convenției Europene a Drepturilor Omului și Statutul Consiliului Europei constituind în același timp atât un important impuls la adoptarea Convenției (Golder c. Regatului Unit al Mării Britanii, nr. 4451/70 din 21/02/1975, § 34), cât și parte integrantă a Convenției în conformitate cu prevederile art.31 alin.(2) al Convenției de la Viena, nu poate fi neglijat la soluționarea pricinilor civile potrivit prevederilor art.2 CPC.

Pârâtului în conformitate cu art.24 alin.(3) al Legii contenciosului administrativ, îi revine obligația procesuală de a indica actul legislativ care interzice reclamantului de a publica spoturi electorale similare celui care s-a interzis prin hotărârea CEC contestată precum și reglementează consecințele unor asemenea acțiuni manifestate în dreptul CEC de a interzice difuzarea spotului și obligarea reclamantului de a retrage spotul publicat.

Raportând circumstanțele pricinii la normele de drept enunțate, instanța constată că pârâtul în ședința de judecată a indicat drept temei legal de interzicere reclamantului difuzarea spotului electoral prevederile art.47 alin.(2) Codului Electoral și art.32 alin.(3) din Constituție.

Instanța de judecată examinând în esență conținutul normelor legale susmenționate ajunge la concluzia că dispozițiile de blanchetă a acestor norme nu prevăd sancțiuni concrete pentru concurenții electorali participanți la agitația electorală și nu conferă pârâtului CEC dreptul de a interzice instituțiilor mass-media să difuzeze spoturi electorale și/sau de a obliga concurentul electoral să retragă spotul electoral din instituțiile mass-media.

Potrivit art.69 alin.(2) al Codului Electoral, pentru încălcarea legislației electorale, Comisia Electorală **Centrală sau consiliul electoral de circumscripție poate aplica concurenților electorali**

sancțiuni sub formă de avertisment sau poate solicita aplicarea sancțiunii anulării înregistrării. Or, potrivit prevederilor art.1 alin.(3) al Constituției Republicii Moldova în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curții Constituționale, hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 19.01.1998, publicată în M.O. nr.12-13/8 din 19.02.1998, una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție și legi, or Comisia Electorală Centrală în acest sens nu constituie o excepție.

Pârâtul indică că, ingerința în exercițiul dreptului reclamantului la libera exprimare a urmărit un scop legitim – asigurarea securității naționale, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii constituționale.

În speță, reclamantul prin intermediul spotului publicitar a îndemnat alegătorii de a vota „pentru” la referendumul constituțional din 05 septembrie 2010 fiind ales un președinte al Republicii Moldova care va promova unirea cu România.

Instanța de judecată reține că, în esență îndemnul reclamantului adresat electoratului de a-și manifesta dreptul de vot în favoarea unui candidat la funcția de președinte, care împărtășește idei unioniste, nu afectează imediat într-o manieră ilegală integritatea teritorială, suveranitatea statului și/sau orânduirea constituțională, reprezentând de fapt motivația manifestării dreptului de vot „pentru” modificarea constituției.

Motivația voinței electoratului, care nu contravine normelor legale și principiilor democratice exprimată în modul stabilit la referendumul constituțional din 05 septembrie 2010 privind modificarea constituției nu poate fi interpretată ca fiind contrară intereselor statului. Or, potrivit principiilor democratice consfințite de Constituția Republicii Moldova, poporul este în drept de a vota pentru un candidat la funcția de președinte al țării care va promova idei unioniste, fie unirea cu România sau alte state sau uniuni de state.

In accepțiunea CEDO, un partid politic poate promova o schimbare a legii sau o schimbare a structurii legale și constituționale a statului atât timp cât sunt respectate două condiții:

- în primul rând mijloacele folosite trebuie să fie legale și democratice;

- în al doilea rând schimbările propuse trebuie să fie compatibile cu principiile fundamentale democratice (Refah Partisi v. Turciei, nr.41340/98, 41342/98, 41343/98 and 41344/98 din 13.02.2003, § 98). **Or, obținerea de către un partid politic exprimarea de către electorat a dreptului de vot în favoarea unui candidat la funcția de președinte, care urmează de a promova anumite idei politice și/sau motivarea exprimării votului „pentru” în cadrul unui referendum constituțional în vederea obținerii posibilității legale de către electorat de a manifesta în mod direct votul pentru un candidat la funcția de președinte care va promova idei politice unioniste nu poate fi considerată ca fiind un mijloc ilegal sau antidemocratic de promovarea a unei politici de schimbare a structurii constituționale a statului.**

In speță, reclamantul a îndemnat electoratul de a vota „pentru” la referendumul constituțional din 05 septembrie 2010 în vederea alegerii unui președinte care va promova idei politice unioniste, implicând utilizarea de către acesta a unor mijloace legale de realizarea a scopurilor politice.

In acest sens, instanța de judecată reține că potrivit jurisprudenței CEDO, faptul ca un grup de persoane cere autonomie sau chiar revendică secesiunea unei părți a teritoriului țării, astfel, cerând modificări constituționale și teritoriale semnificative, nu poate justifica în mod automat interzicerea manifestărilor de către acest grup. A cere modificarea teritoriului în luări de cuvânt și manifestații nu înseamnă în mod automat un pericol pentru integritatea teritorială a țării și securitatea națională. Libertatea de exprimare și dreptul -de a exprima păreri constituie una din valorile fundamentale ale unei societăți

democratice. (Stankov and United Macedonian Organisation Ilinden v. Bulgaria, nr.29221/95 și 29225/95 din 02.10.2001, §97)

Intr-o societate democratică, bazată pe principiul legalității, ideile politice privind schimbarea ordinii existente a căror realizare este promovată prin mijloace pașnice, trebuie să beneficieze de o oportunitate corespunzătoare de exprimare prin mijloace legale (Idem).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza United Communist Party of Turkey v. Turciei nr.133/1996/752/951 din 30.01.1998 § 43 a statuat că, nu poate exista democrație fără pluralism. Din acest motiv dreptul la libertatea de exprimare prevăzut de articolul 10 al Convenției este aplicabil nu doar informațiilor și ideilor recepționate favorabil sau privite drept inofensive, dar și celor care offensează, șochează și deranjează.

Astfel, pluralismul politic, toleranță și libertatea gândirii sunt acele condiții fără de care nu poate exista o societate democratică (Handyside v. the U. K., Series Anr.24 din 07.12.1976, § 49)

Statul este în ultimă instanță garantul pluralismului politic, care constituie unul din fundamentele esențiale a unei societăți democratice și una din condițiile de bază pentru progresul acesteia și autodeterminării fiecărui individ în parte (United Communist Party of Turkey v. Turciei § 45). Or, interzicerea reclamantului de a exprima liber opțiunea politică de schimbare a structurii constituționale a statului prin aderarea statului la uniuni statale aduce grave atingeri regimului democratic de guvernare.

Reținând jurisprudența citată a CEDO, instanța de judecată ajunge la concluzia că în termenii Convenției a pleda pentru limitarea sau chiar pierderea suveranității statului prin astfel de măsuri precum ar fi aderarea țării la o uniune de state ca EU, CSI sau prin incorporarea teritoriului Republicii

Moldova într-un alt stat cum ar fi România sau refacerea URSS constituie o manifestare a libertății de exprimare aflată sub protecția art. 10 al Convenției, atât timp cât autorii unor astfel de idei și opinii î-și propun să le realizeze prin mijloace pașnice și constituționale. În momentul în care autorii unor astfel de opțiuni politice î-și propun să le realizeze prin metode violente, anticonstituționale și/sau antidemocratice, ei pierd protecția oferită de art. 10 al Convenției.

Deoarece din spotul publicitar al PNL nu reiese că autorii lui intenționează de să folosească metode ilegale, violente, anticonstituționale și antidemocratice pentru atingerea scopului lor – unirea cu România – el reprezintă o manifestare legală a libertății de exprimare și beneficiază atât de protecția legislației interne a Republicii Moldova cât și art. 10 al Convenției Europene pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

Prin urmare, interzicerea acestui spot electoral de către Comisia Electorală Centrală constituie o ingerință arbitrară și inadmisibilă în exercițiul dreptului PNL la libertatea de exprimare.

Reieșind din considerentele expuse, instanța de judecată, în vederea contracarării abuzurilor și exceselor de putere ale CEC, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice și asigurarea ordinii de drept, consideră necesar de a admite cererea de chemare în judecată depusă de PNL împotriva CEC și de a anula hotărârii CEC nr.3478 din 20.08.2010 „cu privire la contestația nr.RRC-9/3 din 19.08.2010 a reprezentantului PCRM în CEC.

În conformitate cu prevederile art.art.239-241 CPC, conform dispozițiilor art.25, 27 și 30 din Legea contenciosului administrativ, instanța de judecată,

hotărăște:

Cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Național Liberal împotriva Comisiei Electorale Centrale, intervenient

accesoriu Partidul Comuniștilor din Republica Moldova privind contestarea actului administrativ se admite.

Se anulează hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20.08.2010 „Cu privire la contestația nr.RRC-9/3 din 19.08.2010 a reprezentantului PCRM în CEC.

Hotărârea este definitivă, însă poate fi contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 3 zile, prin intermediul Curții de Apel Chișinău.

Președintele ședinței, Judecătorul Marina Anton

prima instanță: Anton M.

dosarul nr.3r-1928/10

DECIZIE

28 august 2010

mun. Chișinău

Colegiul civil și de contencios administrativ
al Curții Supreme de justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Sveatoslav Moldovan
Judecătorii: Tătiana Răducanu și Eugenia Fistican

cu participarea reprezentanților Partidului Național Liberal Pavlicenco Vitalia și Druța Filipp, reprezentantului Comisiei Electorale Centrale Nastas Ruslan și reprezentantului intervenientului accesoriu Sîrbu Serghei

examinând în ședință publică recursurile declarate de către Partidul Național Liberal și Comisia Electorală Centrală, în pricina civilă la contestația Partidului Național Liberal împotriva Comisiei Electorale Centrale și intervenientului accesoriu Partidului Comuniștilor din Republica Moldova cu privire la contestarea actului administrativ, împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 23 august 2010, prin care s-a respins demersul cu privire la aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii și hotărârii Curții de Apel Chișinău din 24 august 2010, prin care contestația a fost admisă,

constată

La 23 august 2010 Partidul Național Liberal a depus contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale și intervenientului accesoriu Partidul Comuniștilor din Republica Moldova cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea contestației a indicat că Comisia Electorală Centrală prin hotărârea nr.3478 din 20 august 2010 a admis parțial contestația reprezentantului Partidului Comuniștilor din Republica Moldova nr.RRC-9/3 din 19 august 2010 și a obligat participantul la referendumul constituțional, Partidul Național Liberal, să retragă spotul electoral contestat din toate instituțiile mass-media, a interzis instituțiilor mass-media să difuzeze spotul electoral contestat și a remis copia hotărârii cu toate materialele cauzei Ministerului Justiției pentru examinare conform legislației în vigoare.

1

Consideră că hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20 august 2010 cu privire la contestația nr.RRC-9/3 din 19 august 2010 a reprezentantului Partidului Comuniștilor din Republica Moldova în Comisia Electorală Centrală, dl Sîrbu Serghei este ilegală, emisă cu depășirea competenței, legislației naționale și internaționale.

Cere Partidul Național Liberal, anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20 august 2010 cu privire la contestația nr.RRC-9/3 din 19 august 2010 a reprezentantului Partidului Comuniștilor din Republica Moldova în Comisia Electorală Centrală, dl Sîrbu Serghei.

Concomitent, Partidul Național Liberal a depus cerere de aplicare a măsurilor asiguratorii, solicitând suspendarea executării hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20 august 2010.

În motivarea cererii de aplicare a măsurilor asiguratorii a indicat că prin interzicerea instituțiilor mass-media de a difuza spotul electoral contestat, Partidul Național Liberal nejustificat este privat de un mijloc important de agitație electorală, prejudiciul fiind irecuperabil, iar urmăriile ireversibile, deoarece perioada campaniei electorale trece și nu va putea fi restabilită.

Judecătorul Curții de Apel Chișinău prin încheierea din 23 august 2010 a respins cererea Partidului Național Liberal cu privire la aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 24 august 2010 contestația Partidului Național Liberal a fost admisă.

Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20 august 2010 cu privire la contestația nr.RRC-9/3 din 19 august 2010 a reprezentantului Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, dl Sîrbu Serghei a fost anulată.

La 26 august 2010 ora 16.45 Partidul Național Liberal a depus cerere de recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 23 august 2010, cerând admiterea recursului, casarea încheierii primei instanțe și emiterea unei noi încheieri cu privire la suspendarea executării hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20 august 2010.

Partidul Național Liberal, în motivarea recursului a indicat că prima instanță nu a ținut cont de specificul litigiului electoral și neîntemeiat a concluzionat că hotărârea contestată poate cauza prejudiciu material.

La 25 august 2010 Comisia Electorală Centrală a depus recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 24 august 2010, cerând admiterea recursului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea contestației Partidului Național Liberal.

Comisia Electorală Centrală, în motivarea recursului a indicat că prima instanță a interpretat eronat normele de drept material și jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Reprezentanții Pavlicenco Vitalia și Druța Filipp, în ședința instanței de recurs, au cerut admiterea recursului declarat de Partidul Național Liberal, casarea încheierii Curții de Apel Chișinău din 23 august 2010 și emiterea unei noi încheieri cu privire la suspendarea executării hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20 august 2010.

2

Recursul declarat de către Comisia Electorală Centrală au solicitat să fie respins și hotărârea primei instanțe din 24 august 2010 menținută.

Reprezentantul Nastas Ruslan, în ședința instanței de recurs, a cerut admiterea recursului declarat de către Comisia Electorală Centrală, casarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 24 august 2010 și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea contestației.

Recursul declarat de Partidul Național Liberal a solicitat să fie respins și încheierea primei instanțe din 23 august 2010 menținută.

Reprezentantul Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, Sîrbu Serghei, în ședința instanței de recurs, a cerut admiterea recursului declarat de către Comisia Electorală Centrală, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea contestației.

Recursul declarat de către Partidul Național Liberal a cerut să fie respins.

Audiind reprezentanții părților, studiind materialele dosarului și vizionând spotul publicitar, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile neîntemeiate și care urmează a fi respinse cu menținerea încheierii și hotărârii primei instanțe din următoarele motive.

Privitor la recursul declarat de Comisia Electorală Centrală.

În conformitate cu art.417 alin.(1) lit.a) Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină hotărârea primei instanțe.

În ședința de judecată s-a constatat că Partidul Național Liberal a plasat spotul electoral cu următorul conținut: „Partidul Național Liberal de invită la referendum... Avem nevoie de un Președinte curajos, care să ne conducă spre unirea cu România, calea cea mai scurtă de integrare în UE.”

La 19 august 2010 reprezentantul Partidului Comuniștilor din Republica Moldova s-a adresat Comisiei Electorale Centrale cu contestație în care a solicitat avertizarea Partidului Național Liberal, interzicerea difuzării spotului electoral și sesizarea Ministerului Justiției, invocând că spotul promovează direct ideea unirii Republicii Moldova cu România, încalcă Constituția Republicii Moldova și Codul electoral.

Comisia Electorală Centrală examinând contestația reprezentantului Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, a constatat că spotul reprezintă agitație electorală și aplicând prevederile art.47 alin.(2) Codul electoral, potrivit căruia agitația electorală poate fi supusă unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică etc, prin hotărârea nr.3478 din 20 august 2010 a obligat participantul la referendumul republican constituțional, Partidul Național Liberal, să retragă spotul electoral contestat din toate instituțiile mass-media, a interzis instituțiilor mass-media să difuzeze spotul electoral și a remis copia hotărârii Ministerului Justiției pentru examinare conform legislației în vigoare.

Partidul Național Liberal nu a fost de acord cu hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20 august 2010 și a contestat legalitatea acesteia la Curtea de Apel Chișinău.

3

Prima instanță a admis contestația Partidului Național Liberal și a anulat hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20 august 2010.

Judecând pricina în ordine de recurs, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a constatat că hotărârea primei instanțe este legală în fond și temeuri de a fi casată nu sunt.

Dreptul intern pertinent:

Prevederile Constituției Republicii Moldova.

Articolul 1 alin.(3) prevede că Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Conform art.2(alin.1), suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

Referitor la drepturile și libertățile omului, articolul 4 prevede că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Conform art.7, Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

În ceea ce privește respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale, conform art.8 alin.(1), Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Conform art.32, oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea sau defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.

Articolul 54 alin.(2) și alin.(4) prevede că exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

4

Restrângerea trebuie să fie proporțional cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Codul electoral:

Articolul 1 definește agitația electorală ca acțiuni de pregătire și difuzare a informației, care au scopul de a-i determina pe alegători să voteze pentru unii sau pentru alți concurenți electorali.

Statutul și atribuțiile Comisiei Electorale Centrale sunt reglementate de art.16 și art.26.

Conform art.47 alin.(1) și alin.(2), cetățenii Republicii Moldova, partidele și alte organizații social-politice, blocurile electorale și persoanele de încredere ale candidaților au dreptul de a supune discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale candidaților, precum și de a face agitație electorală în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mijloacelor de informare în masă, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare.

Exercițiul acestui drept poate fi supus unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății sau protecția moralei, protecția reputației, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Legislația internațională:

Articolul 10 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale prevede că orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Conform art.3 Primul Protocol adițional la Convenție, Înaltele Părți Contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condițiile în care asigură libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ.

Din sensul normelor de drept citate rezultă că libertatea de expresie constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice și una din condițiile de bază pentru progresul acesteia, și, pentru realizarea fiecărui individ în parte. Libertatea de expresie este aplicabilă nu doar pentru „informare” și „idei” care sunt permise favorabil sau sunt privite ca inofensive sau indiferente, ci și de

dei care ofensează, șochează sau tulbură. Doar acestea sunt condițiile pluralismului, toleranței și orizontului larg fără de care nu poate exista o societate democratică.

Partidul Național Liberal în spotul contestat promovează ideea de a alege un Președinte care să conducă Republica Moldova spre unirea cu România, calea cea mai scurtă de integrare în UE.

Potrivit hotărârii nr.3478 din 20 august 2010, Comisia Electorală Centrală a considerat că spotul electoral contestat este în contradicție cu obiectivele Partidului Național Liberal, Constituția Republicii Moldova, Legea privind partidele politice și Codul electoral, fapt pentru care urmează a fi interzis spre difuzare.

În hotărârea emisă, Comisia Electorală Centrală a descris numai prevederile Constituției Republicii Moldova, Codului electoral și Legii privind partidele politice, însă nu a indicat din care motive a ajuns la opinia că spotul electoral contestat este în contradicție cu aceste acte normative.

Nu a indicat Comisia Electorală Centrală în hotărârea emisă dacă o parte sau întregul spot electoral este în contradicție cu legea, dacă restrângerile impuse sunt proporționale cu situația care au creat-o și sunt prevăzute la art.32 din Constituția Republicii Moldova.

Or, după cum prevede art.54 alin.(2) și (4) Constituția Republicii Moldova, art.47 alin.(2) Codul electoral și art.10 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, libertatea de exprimare este supusă unor excepții, care trebuie, totuși, să fie interpretate strict, iar necesitatea unor restricții trebuie demonstrată în mod convingător, deoarece noțiunea „necesar” implică existența unei „nevoi sociale stringente”.

Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție la soluționarea litigiului se conduce și de jurisprudența constantă a Curții Europene pentru Drepturile Omului, care în mod repetat a reamintit că nu este aproape deloc de competența art.10 paragraful 2 din Convenție să impună restricții cuvântărilor politice sau dezbaterilor pe teme de interes public(hotărârea CEDO din 8 iulie 1999 în cauza Gerger versus Turcia).

Partidul Național Liberal în spotul contestat de către reprezentantul Partidului Comuniștilor din Republica Moldova a invitat alegătorii la referendum agitând că avem nevoie de un Președinte curajos, care să ne conducă spre unirea cu România, calea cea mai scurtă de integrare în UE.

Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, dar nu Partidului Național Liberal.

Expunerea de către Partidul Național Liberal a ideilor contestate nu servește temei de interzicere a acestora, deoarece toate partidele politice, inclusiv cele care guvernează și care anterior s-au aflat la guvernare, au promovat și promovează ideea de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană, precum și cu alte formațiuni interstatale.

Instanța de recurs la soluționarea litigiului ține cont și de constatările Curții Constituționale expuse în punctul 7 al hotărârii nr.17 din 12 iulie 2010 pentru controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr.376-V din 24 iunie 2010 privind declararea zilei de 28 iunie 1940 Zi a ocupației sovietice,

în care se menționează că chestiunea abordată în Decret este controversată și este o problemă importantă a societății.

Prin urmare, opțiunea Partidului Național Liberal de a alege un Președinte, care să ne conducă spre unirea cu România, calea cea mai scurtă de integrare în U.E. fiind o problemă importantă a societății, nu constituie temei de interzicere și retragere a spotului electoral, deoarece potrivit Constituției Republicii Moldova, dreptul de a decide unirea sau integrarea este a poporului, căruia îi aparține suveranitatea națională.

Mai mult ca atât, spotul electoral nu incită la violență, revolte, dezintegrare teritorială, dar invită alegătorii la referendumul republican cu scopul de a pune în discuție în viitor soluționarea opțiunii sale de către autoritățile constituționale.

Din aceste motive, instanța de recurs consideră că interzicerea și retragerea spotului electoral contestat nu era necesară într-o societate democratică.

Prima instanță anulând hotărârea nr.3478 din 20 august 2010 a motivat soluția și prin faptul că Comisia Electorală Centrală nu este în drept să interzică instituțiilor mass-media difuzarea spoturilor electorale și să oblige concurentul electoral să retragă spotul electoral din instituțiile mass-media.

Concluzia primei instanțe expusă în acest sens este în contradicție cu prevederile art.26 alin.(1) lit.b) Codul electoral, care expres prevede că Comisia Electorală Centrală supraveghează executarea prevederilor prezentului cod și a altor legi care conțin dispoziții referitoare la desfășurarea alegerilor.

Însă, ținând cont că hotărârea primei instanțe este legală în fond, prin prisma prevederilor art.376 alin.(2) și art.413 alin.(1) Codul de procedură civilă, care se aplică în instanța de recurs și stabilesc că o hotărâre legală în fond nu poate fi casată numai din motive formale, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de către Comisia Electorală Centrală.

Privitor la recursul declarat de către Partidul Național Liberal.

Concomitent cu depunerea contestației, Partidul Național Liberal a depus cerere de aplicare a măsurilor asiguratorii în care a solicitat suspendarea executării hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20 august 2010.

Prima instanță a respins cerere de aplicare a măsurilor asiguratorii pe motivul că reclamantul nu a prezentat probe pertinente care ar confirma că actul administrativ contestat i-ar cauza prejudiciu material sau ar crea dificultăți la executarea hotărârii.

Respingând demersul de aplicare a măsurilor asiguratorii, prima instanță nu a ținut cont de particularitățile litigiului, care este electoral dar nu patrimonial.

Litigiul a fost soluționat de prima instanță în favoarea Partidului Național Liberal.

Dat fiind că se menține hotărârea primei instanțe prin care hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20 august 2010 deja a fost anulată, iar în conformitate cu art.421 Codul de procedură civilă, decizia instanței de recurs rămâne irevocabilă din momentul pronunțării, instanța de recurs consideră inoportun de a casa încheierea contestată și de a suspenda executarea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr.3478 din 20 august 2010.

7

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că hotărârea primei instanțe este legală în fond, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursurile și de a menține încheierea și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art.417 alin.(1) lit.a), art.418, art.419 și art.427 lit.a) Codul de procedură civilă, colegiul civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

decide

Se resping recursurile declarate de către Partidul Național Liberal și Comisia Electorală Centrală.

Se menține încheierea Curții de Apel Chișinău din 23 august 2010 și hotărârea aceleiași instanțe din 24 august 2010 în pricina civilă la contestația Partidului Național Liberal împotriva Comisiei Electorale Centrale și intervenientului accesoriu Partidul Comuniștilor din Republica Moldova cu privire la contestarea actului administrativ.

Decizia este irevocabilă de la pronunțare.

Președintele ședinței,
judecătorul:

S. Moldoveanu
Sveatoslav Moldovan

Judecătorii:

T. Răducanu
Tatiana Răducanu

E. Fistican
Eugenia Fistican

copie răspunde originalului
Președintele C.A.C.
S. Pleșco



8

Înregistrat
Ministerul Justiției
al Republicii Moldova
„____” _____ 200__
cu nr. _____

Ministru

Aprobat
la Congresul de Constituire
al Partidului Național Liberal
din 16 decembrie 2006

Proiect

STATUTUL
Partidului Național Liberal

1. Dispoziții generale
2. Obiectivele Partidului **Național Liberal**
3. Membrii Partidului **Național Liberal**
4. Organizarea Partidului **Național Liberal** - Dispoziții generale
5. Structura organizatorică la nivel local - comună, oraș și Municipiu
6. Structura organizatorică la nivelul **organizațiilor/filialelor** teritoriale
7. Organizarea la nivel național
8. Alte structuri la nivel național
9. Procedura alegerilor în partid
10. Patrimoniul și fondurile Partidului **Național Liberal**
11. Încetarea activității
12. Dispoziții tranzitorii și finale

1. Dispoziții generale

Art.1. Partidul Național Liberal (în continuare – **Partidul**), **cu forma organizatorico-juridică de partid politic**, este o asociație benevolă a cetățenilor Republicii Moldova, constituită pe baza concepțiilor, idealurilor, scopului și obiectivelor comune, care contribuie la realizarea voinței politice.

Partidul își desfășoară activitatea pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu normele Constituției, prevederile Legii privind partidele **politice și alte organizații social-politice Nr.718-XII din 17.09.91, Hotărârii Guvernului Republicii Moldova Nr.699 din 23.07.99 despre Regulamentul cu privire la înregistrarea partidelor și altor organizații social-politice**, Codului electoral, **ale** altor acte normative **corespunzătoare pertinente și ale** prezentului Statut.

Art.2. Partidul este persoană juridică din momentul înregistrării statutului său la Ministerul Justiției.

Semnul permanent al partidului este Săgeata în pătrat, sub care se află prescurtarea PNL.

Semnul electoral al partidului este identic semnului permanent.

Culorile partidului sînt albastru și galben. Drapelul partidului este galben, în centru fiind plasat semnul permanent.

Delegația Politică Națională poate modifica, în condițiile legii, semnul permanent și semnul electoral.

Delegația Politică Națională poate modifica, în condițiile legii, culorile și drapelul partidului.

Art.3. Sediul central al Partidului Național Liberal este în Chișinău, **str.V.Aleksandri 131. Calea Ieșilor nr.6.**

Prin derogare de la prevederile art.58 lit.a) din prezentul statut, adresa sediului central poate fi modificată prin hotărîrea Biroului Permanent Central.

Art.4. Prezentul Statut conține principii și norme obligatorii pentru toate organizațiile și pentru toți membrii partidului. Statutul este adoptat și poate fi modificat numai de Congresul partidului.

Regulamentul de aplicare a Statutului **conține proceduri care se adoptă și se modifică de către Delegația Politică Națională.**

2. Obiectivele Partidului

Art.5. Partidul promovează valorile și interesele naționale, inclusiv de renaștere națională în Republica Moldova, apărarea drepturilor individului și ale familiei, protecția, garantarea, consolidarea și extinderea proprietății private, schimbul liber de valori economice și culturale, accesul liber și egal la educație, pluralismul politic și consolidarea sistemului democratic și a securității naționale. În activitatea sa, Partidul urmărește numai obiective politice.

Partidul promovează imperativul reîntregirii neamului românesc, prin lichidarea consecințelor juridice ale Pactului criminal Molotov-Ribbentrop, ca să se restabilească adevărul istoric pentru partea poporului român ce locuiește în frontierele legale ale Republicii Moldova, recunoscute de ONU, după proclamarea Independenței față de URSS. PNL pledează pentru unificarea – pe cale pașnică, democratică – a celor două state românești, adică pentru Unirea Republicii Moldova cu România, drept cea mai scurtă cale de desprindere de sfera de influență rusească și de accedere rapidă în NATO și UE.

Partidul militează pentru acest obiectiv prin mijloace legale, nonviolente, conforme cu principiile fundamentale ale democrației.

Art.6. Partidul este un partid liberal, care aspiră calitatea de membru al Partidului Liberal, Democrat și Reformator European și al Internaționalei Liberale. Partidul își asumă tradiția și istoria mișcării liberale din Basarabia din perioada interbelică și de după proclamarea independenței statale a Republicii Moldova, reprezentarea ideilor și a valorilor dreptei democratice.

În conformitate cu programul său politic, Partidul Național Liberal își propune, **potrivit/conform** principiului tradițional pentru mișcarea liberală românească “prin noi înșine”, precum și **potrivit** valorilor democrației liberale și ale economiei de piață, următoarele obiective politice prioritare:

- a. garantarea, promovarea și respectarea demnității omului, a drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor;
- b. aplicarea legii și a principiilor **bunei guvernări/de bună guvernare**, în scopul consolidării sistemului democratic;
- c. promovarea și asigurarea separației puterilor în stat;
- d. garantarea proprietății private;
- e. stimularea inițiativei private, cu respectarea regulilor de concurență;
- f. eliminarea barierelor administrative care împiedică circulația liberă a capitalurilor, a serviciilor și a persoanelor;
- g. alocarea descentralizată a resurselor în economie, promovarea și asigurarea unei autentice autonomii locale, concomitent cu reducerea rolului statului;
- h. restrângerea categoriei bunurilor ce fac obiectul proprietății publice;
- i. asigurarea accesului liber și egal al cetățenilor Republicii Moldova la educație, încurajarea dezvoltării educației și a cercetării, educarea cetățenilor în spiritul democrației și încurajarea acestora de a participa la viața publică;
- j. combaterea oricăror discriminări de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială;
- k. combaterea corupției, a crimei organizate și a terorismului;

- l. asigurarea libertății deplină a presei, prin eliminarea oricărui control din partea autorităților publice și a reprezentanților acestora;
- m. respectarea principiului subsidiarității;
- n. asigurarea coeziunii economice și sociale;
- o. susținerea tinerei generații;
- p. respectarea și asigurarea suveranității naționale, a independenței, unității și integrității Republicii Moldova, **pînă la noi decizii privind viitorul statului și al populației, decizii adoptate pe cale democratică;**
- q. integrarea **rapidă a** Republicii Moldova în NATO și în Uniunea Europeană, **prin unificarea celor două state românești. în condițiile promovării intereselor țării și cu păstrarea identității naționale a în formula celui de al doilea stat românesc.**

Art.7. În realizarea obiectivelor sale, Partidul **își propune/ desfășoară** următoarele activități:

- a. consultarea cu cetățenii în toate problemele de interes major;
- b. permanenta comunicare cu societatea civilă;
- c. elaborarea de programe;
- d. participarea la alegerile locale, parlamentare și prezidențiale;
- e. convingerea populației să voteze Partidul, în scopul accederii/reprezentarea** în Parlament;
- f. formarea Guvernului sau participarea la coaliții guvernamentale;
- g. convingerea populației să voteze Partidul, în scopul accederii /reprezentarea** în organismele administrației publice, la toate nivelurile;

- h. editarea, realizarea și difuzarea publicațiilor ori a altor materiale proprii;
- i. încurajarea constituirii de asociații, fundații și cluburi liberale;
- j. acțiuni culturale, sportive și distractive.

3. Membrii Partidului

Art.8. Poate fi membru al Partidului orice **cetățean al Republicii Moldova/persoană care, potrivit normelor legale, are dreptul la vot/ care a împlinit vârsta de 18 ani**, fără nici o discriminare, în următoarele condiții:

- a. să adere la Statutul și la Programul partidului și să le respecte;
- b. să declare în scris, pe propria răspundere, dacă este sau nu membru al altui partid politic; să nu fie membru al unei alte formațiuni politice;**
- c. să nu se afle în situațiile de interdicție prevăzute de **lege. în Legea privind partidele și alte organizații social-politice;**
- d. să nu fi săvârșit grave abuzuri sau nereguli în funcții publice sau politice;
- e. să nu-i fie interzisă prin hotărîre judecătorească definitivă exercitarea drepturilor politice sau cetățenești.

Art.9. Dobîndirea calității de membru al Partidului se face în temeiul **hotărîrii de validare a Biroului Permanent Local pe baza** unei cereri scrise adresate președintelui organizației locale, în a cărei rază domiciliază, își are reședința sau își desfășoară activitatea solicitantul, **cerere și** aprobată de Biroul Permanent Local respectiv, conform art.39 lit.i). **În cazul în care la locul de trai nu există o organizație locală, hotărîrea despre primirea în partid este adoptată de către organizația ierarhic superioară.**

O persoană nu poate face parte decât dintr-o singură organizație a partidului.

În cazul transferului unui membru dintr-o organizație în alta acesta se realizează în baza unei notificări scrise adresate celor două organizații. Aceste prevederi se aplică și în cazul transferului dintr-o organizație locală într-o organizație teritorială, de sector al Municipiilor Chișinău, sau în cazul transferului între două **organizații/filiale** teritoriale **ori/sau** de sector **din/al** Municipiului Chișinău.

În cazul fuziunilor, persoana care a fost luată în evidență ca membru **al** PNL pe baza transferului documentelor, **își păstrează**, în termen de 90 de zile de la aprobarea fuziunii, **își păstrează** vechimea dobândită prin înscrierea în partidul din care a făcut parte anterior.

Art.10. Pentru merite deosebite, pentru devotament și abnegație în activitatea îndelungată desfășurată în partid sau pentru promovarea concepțiilor liberale, se poate atribui calitatea de membru de onoare unor persoane din țară sau din străinătate, având cetățenia Republicii Moldova, indiferent dacă sînt sau nu membri ai Partidului.

Pentru modul deosebit în care a condus partidul, a acționat pentru îndeplinirea programului politic, pentru respectarea Statutului, **consolidarea unității și a prestigiului/pentru unitatea și prestigiul** partidului, se poate atribui calitatea de președinte de onoare al Partidului persoanei care a îndeplinit, cel puțin, două mandate în această funcție.

Propunerea privind atribuirea înaltelor demnități prevăzute în alin.1 și 2 se face de către Biroul Permanent Central și se aprobă de Delegația Politică Națională.

Președintele de onoare este membru de drept al Delegației Politice Naționale și participă cu drept de vot consultativ la ședințele Biroului Permanent Central.

Art.11. Membrii Partidului au următoarele drepturi:

- a. să-și exprime în mod liber opiniile în cadrul tuturor forurilor partidului;
- b. să aibă inițiative politice și posibilitatea de a și le exprima și de a le supune dezbaterii organismelor de conducere ale partidului;
- c. să fie informați cu privire la activitatea organizațiilor din care fac parte și cu privire la hotărârile organismelor de conducere locale, teritoriale și centrale;
- d. să aleagă și să fie aleși în funcțiile de conducere din partid;
- e. să fie propuși și promovați în funcții și demnități publice;
- f. să beneficieze de protecția partidului și a organelor sale de conducere în fața atacurilor și a presiunilor politice de orice fel.**

Orice limitare a acestor drepturi, în afara celor legale și statutare, este interzisă și atrage răspunderea disciplinară a celor ce se fac vinovați de ea.

Art.12. Nici un membru al Partidului nu poate îndeplini două funcții de conducere în partid în același timp. Se consideră funcții de conducere cea de președinte și cea de vicepreședinte al organismelor de conducere ale partidului la toate nivelurile.

Membri Curții de Onoare și Arbitraj și ai Comisiei Centrale de Cenzori nu pot face parte din nici un organism de conducere din Partid.

Funcția de președinte al organismelor de conducere ale partidului, la toate nivelurile, nu poate fi îndeplinită decât pentru cel mult două mandate succesive sau trei mandate alternative, începînd cu cei aleși pe baza Statutului adoptat la Congresul de constituire din 2006.

Art.13. Membrii Partidului au următoarele obligații:

- a. să cunoască și să respecte prevederile Statutului și ale Codului Etic al partidului;
- b. să cunoască Programul partidului și să contribuie la înfăptuirea acestuia;
- c. să îndeplinească și să respecte hotărârile organismelor de conducere și deciziile Curții de Onoare și Arbitraj și ale **Consiliilor de Arbitraj**;
- d. să participe la activitatea organizațiilor din care fac parte sau a organismelor de conducere în care au fost aleși;
- e. să îndeplinească mandatul primit în cazul delegării sau al participării în numele partidului la exercitarea funcțiilor sau demnităților publice în care au fost desemnați sau aleși, de care trebuie să se achite cu demnitate, competență și cinste;
- f. să plătească o cotizație lunară.

Art.14. Calitatea de membru al Partidului se pierde prin:

- a. demisie;
- b. înscrierea în alt partid;
- c. excludere;
- d. incompatibilitatea funcției;**
- e. deces.

Art.15. Membrii Partidului pot demisiona în orice moment, cu efect imediat.

Înscrierea în alt partid politic se asimilează demisiei, cu același efect.

Art.16. Membrii Partidului pot fi sancționați prin excludere sau prin aplicarea altor măsuri disciplinare, conform Statutului.

Art.17. Sancțiunea excluderii unui membru din Partid se aplică în una dintre următoarele situații:

- a. dacă a încălcat prevederile Statutului;
- b. dacă a încălcat hotărârile organismelor de conducere ale partidului;
- c. dacă a săvârșit abateri grave de la disciplina de partid, inclusiv prin acțiuni sau declarații publice împotriva hotărârilor luate prin vot de organismele de conducere ale partidului;
- d. dacă persoana în cauză a fost condamnată la o pedeapsă privativă de libertate sau i s-a interzis exercitarea drepturilor politice sau cetățenești, prin hotărâre judecătorească definitivă.

Art. 18 Sancțiunea excluderii se propune și se hotărăște astfel:

- a. pentru membrii fără funcții în organismele de conducere locale sau în administrația publică locală, la propunerea oricărui membru al organizațiilor locale, - prin hotărârea Biroului Permanent Local;
- b. pentru membrii titulari și cei cu drept de vot consultativ din cadrul Biroului Permanent Local, - la propunerea Biroului Permanent Local, prin hotărârea Adunării Generale a membrilor organizației;
- c. pentru membrii titulari și cei cu drept de vot consultativ din cadrul Delegației Politice Teritoriale (cu excepția președintelui organizației teritoriale), la propunerea Biroului Permanent teritorial, prin hotărârea Delegației Politice Teritoriale;
- d. pentru președintele organizației teritoriale, precum și pentru toți ceilalți membri ai Delegației Politice Naționale - la propunerea Biroului Permanent Central, prin hotărârea Delegației Politice Naționale;
- e. pentru Președintele partidului - la propunerea Delegației Politice Naționale, prin hotărârea Congresului partidului.

Art.19. În cazul săvârșirii unor abateri mai puțin grave decât cele prevăzute în art.17 din Statut, se pot **aplica drept/hotărî ca** sancțiuni următoarele măsuri disciplinare:

- a. avertismentul scris;
- b. suspendarea din funcție pe timp limitat;
- c. suspendarea - pe cel mult un an - din calitatea de membru al Partidului;
- d. retragerea sprijinului politic pentru cei aflați în funcții publice, care au presupus un asemenea sprijin politic; această măsură se poate cumula cu una dintre cele prevăzute la lit.a, b și c, de mai sus, precum și cu cea prevăzută în art.16.

Măsura suspendării din funcție și/sau din calitatea de membru PNL se poate lua și în cazul trimiterii în judecată penală, pe durata procesului.

Măsurile disciplinare enumerate la alin.1 și 2 sînt de competența organismelor prevăzute în art.18 din Statut.

Art.20. Se **consideră/socotesc** abateri mai puțin grave decât cele prevăzute de art.17 din Statut și se sancționează cu luarea de măsuri disciplinare:

- a. neparticiparea repetată și nemotivată la activitățile organizației sau ale organismului din care face parte;
- b. neîndeplinirea sarcinilor primite sau insubordonarea față de organismul de conducere al organizației;
- c. neplata cotizației pe timp de 6 luni, în mod nejustificat;
- d. încălcarea Codului Etic al PNL, **aprobat de Delegația Politică Națională./elaborat de Senatul partidului.**

Art. 21 Organismele de conducere care pot hotărî sancțiuni se pot sesiza și din oficiu.

Procedura de aplicare și contestare a sancțiunilor se face potrivit

Regulamentului de aplicare a Statutului.

Contestarea sancțiunilor de către orice membru al partidului se poate face potrivit Regulamentului de aplicare a Statutului.

Art.22. Orice persoană care a fost exclusă poate face cerere de reînscrisoare în partid, în condițiile prevăzute în art.9 din Statut, după trecerea unei perioade de minimum un an de la excluderea sa.

4. Organizarea Partidului. Dispoziții generale

Art. 23 Partidul este organizat și funcționează după principiul de organizare administrativ-teritorială a Republicii Moldova și cuprinde:

- a. **organizații locale (sătești/comunale, orășenești și de sector ale Municipiului Chișinău);**
- b. **organizații teritoriale (raionale, Municipiul Chișinău, UTA Găgăuzia, Municipiul Bălți, Municipiul Tighina, Municipiul Tiraspol).**
- c. **organizații naționale.**

pe întreg teritoriul țării, la nivel local (sector electoral, sat, oraș, sector), teritorial (raional și al Municipiului Chișinău) și la nivel național.

La toate nivelurile organelor de conducere ale partidului, de regulă, femeile trebuie să fie prezente în proporție de cel puțin treizeci la sută.

Art.24. Organele de conducere a partidului sint urmatoarele:

a. la nivel local:

- **Adunarea Generală;**
- **Biroul Permanent Local**
- **Președintele.**

b. La nivel teritorial:

- Conferința teritorială
- Delegația Politică Teritorială
- Biroul Permanent Teritorial
- Președintele.

c. La nivel național:

- Congresul
- Delegația Politică Națională
- Biroul Permanent Central
- Președintele.

Art.24. Membrii Partidului sînt grupați pe criterii teritoriale în

- a. organizații sătești, orășenești și municipale, care au organizații la nivelul secțiilor de votare, denumite în continuare organizații locale.
- b. organizații raionale, și a Municipiului Chișinău, denumite în continuare Filiale teritoriale.

Art.25. *Organizațiile sătești/comunale, orășenești și de sector ale Municipiului Chișinău se pot constitui dacă întrunesc numărul necesar de membri.*

Organizațiile la nivelul secțiilor de votare se pot constitui dacă au cel puțin 3 membri.

Organizațiile sătești se pot constitui dacă au cel puțin 6 membri,

Organizațiile orășenești se pot constitui dacă au cel puțin 21 de membri.

Organizațiile municipale se pot constitui dacă au cel puțin 91 membri.

Art. 26. Organizațiile teritoriale se constituie de către Biroul Permanent Central/ dacă au cel puțin 60 de membri.

Art.27. La nivelul Municipiului Chișinău funcționează un Consiliu de Coordonare. Organizarea și funcționarea acestuia se/vor fi stabilesc în printr-un Regulamentul, aprobat de Delegația Politică Națională a Partidului.

Consiliul de Coordonare este format din *președinte, secretar și prezidenții organizațiilor de sector.* 9 membri și are următoarea structură

- a. președinte;
- b. 3 vicepreședinți;
- c. 5 președinți ai organizațiilor de sector ale Municipiilor Chișinău și Bender (Tighina)
- d. secretar

Președintele și *secretarul/vicepreședinții* Consiliului de Coordonare sînt aleși de către Conferința Municipiului Chișinău.

În Consiliul de Coordonare al Municipiului hotărârile se iau cu o majoritate simplă.

La ședințele Consiliului de Coordonare participă, cu drept de vot consultativ, consilierii municipali, primarul și/sau viceprimarii Municipiului, președinții Tineretului Național Liberal, Organizației Femeilor Liberale și Clubului Studentesc Liberal Chișinău.

Art.28. Consiliul de Coordonare al Municipiului Chișinău are următoarele atribuții:

- a. coordonează activitatea organizațiilor de sector;
- b. coordonează campania electorală în Municipiul Chișinău;
- c. selectează candidații și aprobă lista și ordinea acestora pe lista pentru Consiliul Municipal Chișinău;
- d. acordă sau retrage sprijinul politic persoanelor cu

funcții de conducere din serviciile descentralizate ale administrației publice din Municipiul Chișinău;

- e. asigură legătura permanentă dintre organizațiile de sector și Biroul Permanent Central;
- f. selectează trei propuneri de candidați pentru funcția de Primar General al Municipiului Chișinău din listele înaintate de Birourile Permanente Teritoriale și le înaintează spre aprobare/definitivare Biroului Permanent Central.

Art.29. La nivelul fiecărei organizații teritoriale, Biroul Permanent **Teritorial** constituie o structură a Tineretului Național Liberal, compusă din membri partidului care nu au împlinit vârsta de **35/30** de ani, **și care este** coordonată de către Biroul Permanent Teritorial. Unde este cazul, se constituie și structuri ale TNL la nivel local, coordonate de către Birourile Permanente Locale.

Membrii TNL, care au împlinit vârsta de **35/30** de ani, în timpul exercitării unei funcții într-un organism de conducere al TNL, la orice nivel, pot activa în cadrul TNL până la încheierea mandatului respectiv.

În centrele universitare se înființează cluburi studențești în coordonarea Birourilor Permanente Teritoriale. În Municipiul Chișinău, Clubul Studențesc Liberal se află în coordonarea Consiliului de Coordonare al Municipiului Chișinău.

În Municipiul Chișinău și centrele raionale se constituie cluburi liberale în coordonarea Birourilor Permanente Teritoriale. Cluburile liberale pot avea statut de organizații obștești și întrunesc membri și simpatizanți ai Partidului.

Organizarea și funcționarea acestor structuri se vor stabili printr-un Regulament aprobat de către Delegația Politică Națională.

Art.30. La nivelul fiecărei **organizații/filiiale** teritoriale, Birourile Permanente Teritoriale constituie organizații ale femeilor național-liberale (OFNL).

Organizarea și funcționarea acestor structuri se vor stabili printr-un Regulament aprobat de către Delegația Politică Națională a partidului.

Art.31. La nivel local, teritorial sau național, Birourile Permanente pot organiza structuri de membri ai Partidului, care să se ocupe de probleme specifice anumitor **grupuri etnice**, categorii sociale sau profesionale - oameni de afaceri, cadre didactice, pensionari și altele.

Organizarea și funcționarea acestor structuri se vor stabili printr-un Regulament aprobat de către **respective** Delegațiile Politice Teritoriale sau, **respectiv**, Națională.

5. Structura organizatorică la nivel local – sat/comună, oraș și sector al Municipiului Chișinău

Art.32. Organizațiile locale – satești/**comunale**, orașenești **și ale sectoarelor Municipiului Chișinău** - ale Partidului au următoarele obiective:

- a. să elaboreze propuneri, proiecte și programe de dezvoltare locală;
- b. să se ocupe de informarea, pregătirea și specializarea reprezentanților și candidaților Partidului în probleme de administrație publică;
- c. să prezinte și să facă cunoscută poziția Partidului în problemele de interes public, național sau local;
- d. să crească numărul de membri aderenți, de susținători, de simpatizanți și de votanți;
- e. să asigure resursele umane, materiale - sediu, dotări - și financiare - cotizații, donații - necesare desfășurării activității proprii;
- f. să elaboreze și să fundamenteze poziția organizației locale și a aleșilor locali în problemele și deciziile de interes local;

- g. să coordoneze activitatea aleșilor locali în structurile administrației publice locale în care au fost aleși;
- h. să formeze o bază de date proprie cu privire la nevoile și resursele locale.

Art.33. Organizațiile locale ale Partidului au următoarele organisme de conducere:

- a. Adunarea Generală a membrilor organizației;
- b. Biroul Permanent **local** – sătesc/**comunal**, orășenesc **și al sectorului Municipiului Chișinău**.

Art.34. Adunarea Generală a membrilor organizației locale se întrunește cel puțin **o dată/de două ori** pe an sau de câte ori este nevoie, la convocarea Biroului Permanent Local, a Biroului Permanent Teritorial sau din proprie inițiativă, la cererea a peste jumătate din numărul membrilor organizației.

Art.35. Adunarea Generală a membrilor organizației locale are următoarele atribuții:

- a. analizează activitatea desfășurată de organele de conducere alese, precum și a membrilor aleși sau numiți în administrația locală și aprobă programele de activitate ale acestora;
- b. alege pe o perioadă de **patru/doi** ani (și îi revocă pe) membrii Biroului Permanent **Local**;
- c. aprobă la nivel local măsurile necesare realizării Programului și strategiei partidului;
- d. validează măsurile organizatorice necesare dezvoltării organizației;
- e. dezbate și aprobă raportul de gestiune și acordă descărcare pentru execuția bugetară;
- f. aprobă listele de candidați pentru alegerile locale - primar și consilieri locali - propuse de către Birourile Permanente

Locale, **supuse pentru aprobare definitivă și le supune spre definitivare și validare** Birourilor Permanente Teritoriale;

- g. alege delegații la Conferința teritorială.

Ședințele Adunării Generale sunt deliberative dacă la ședință participă majoritatea simplă a membrilor. Hotărârile se adoptă cu majoritatea simplă a celor prezenți.

Art.36. Biroul Permanent **sătesc al organizației secției de votare** este format din 3 membri, cu următoarea structură: președinte, vicepreședinte, secretar-trezorier.

Biroul Permanent **sătesc/comunal** este format din 5 membri, cu următoarea structură: președinte, vicepreședinte, secretar-trezorier și 2 membri.

Biroul Permanent orășenesc este format din 7 membri, cu următoarea structură: președinte, 2 vicepreședinți, secretar-trezorier și 3 membri.

Biroul Permanent al sectorului Municipiului Chișinău este format din 9 membri, cu următoarea structură: președinte, 2 vicepreședinți, secretar-trezorier și 5 membri.

Art.37. Birourile Permanente Locale sunt alese de adunarea generală a membrilor la nivelul respectiv și se întrunesc o dată **în șase luni/ pe lună** sau de câte ori este nevoie, la convocarea președinților, a Biroului Permanent Local sau la cererea a peste jumătate din numărul membrilor lor.

Art.38. La ședințele Birourilor Permanente Locale participă, cu drept de vot consultativ: primarul, viceprimarul, consilierii locali în exercițiu.

La ședințele Birourilor Permanente Locale pot participa și membri ai organizației, cu acceptul **majorității membrilor acestuia președintelui**.

Art.39. Biroul Permanent Local are următoarele atribuții:

- a. planifică, conduce, coordonează și monitorizează activitatea organizației locale în intervalul dintre Adunările Generale;
- b. evaluează conducerea operativă a organizației **locale/ secțiilor de votare**;
- c. pregătește selecția de candidați pentru alegerile locale;
- d. organizează campaniile electorale la nivel local și răspunde în fața Biroului Permanent Teritorial de îndeplinirea obiectivelor electorale;
- e. contribuie la întocmirea proiectelor de dezvoltare locală;
- f. efectuează selecția și propune Adunării Generale listele de candidați pentru alegerile locale (primari și consilieri locali) și le **depune/transmite** spre **aprobare/definitivare** Biroului Permanent Teritorial;
- g. efectuează selecția listelor de candidați pentru consilierii locali propuși de organizațiile secțiilor de votare și le supune aprobării Adunării Generale;
- h. **ține/întocmește** evidența membrilor organizației și urmărește încasarea cotizațiilor;
- i. aprobă sau respinge cererile de înscriere în **organizație și informează sistematic Biroul Permanent teritorial asupra numărului de membri ai organizației locale**;
- j. gestionează mijloacele financiare și materiale ale organizației;
- k. îndeplinește hotărârile organismelor de conducere ierarhic superioare;
- l. organizează activitățile necesare îndeplinirii atribuțiilor sale;
- m. propune Biroului Permanent Teritorial aplicarea de sancțiuni;

Președintele Biroului Permanent Local este președintele organizației și reprezintă partidul în relațiile oficiale în zona sa de activitate, prezidează ședințele Biroului Permanent Local și ale Adunării Generale și participă la ședințele Delegației Politice Teritoriale, pe care o informează permanent cu privire la activitatea sau la evenimentele petrecute în organizația pe care o conduce.

6. Structura organizatorică la nivelul

Organizațiilor Filialelor teritoriale

Art.40. Organismele de conducere ale Partidului la **nivelul raionului, raional și** al Municipiului Chișinău, **UTA Găgăuzia, Municipiilor Bălți, Tighina, Tiraspol**, sînt următoarele:

- a. Conferința Organizației teritoriale;
- b. Delegația Politică Teritorială;
- c. Biroul Permanent Teritorial.

d. Președintele.

La nivelul Municipiului Chișinău, funcționează Conferința municipală și Consiliul de Coordonare.

Art.41. Conferința **Organizației teritoriale/filialei teritoriale, a Municipiului Chișinău** este compusă, **respectiv**, din:

- a. membrii Delegației Politice Teritoriale;
- b. delegații organizațiilor locale, **respectiv ale sectoarelor Municipiului Chișinău**, conform unei norme de reprezentare stabilite de Birourile Permanente Teritoriale. **sau de Consiliul de Coordonare al Municipiului Chișinău.**

Art.42. Conferința organizației teritoriale, respectiv - a Municipiului Chișinău, se întrunește o dată la **patru/doi** ani sau de câte ori este nevoie, la convocarea Biroului Permanent Teritorial, **respectiv a Consiliului de Coordonare al Municipiului Chișinău**, sau la cererea a mai mult de jumătate din numărul organizațiilor

locale ori, respectiv, a mai mult de jumătate dintre filialele de sector.

Art.43. Conferința **organizației/filialei** teritoriale are următoarele atribuții de conducere:

- a. hotărăște măsurile de realizare a Programului și a strategiei partidului la nivel teritorial;
- b. aprobă și susține elaborarea și participarea conducerii locale la proiectele și programele de dezvoltare regională și locală;
- c. coordonează și definitivează modalitățile de integrare a specialiștilor locali în proiectele și programele aflate în lucru la nivel național;
- d. alege președintele organizației teritoriale și, **o dată cu el, și la propunerea acestuia, 9 membri ai Biroului Permanent Teritorial, inclusiv secretarul și vicepreședinții, al căror număr este stabilit de către conferința organizației teritoriale; inclusiv 3/din care 4 vicepreședinți;**
- e. alege, **prin vot uninominal, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi, trei/5** judecători ai Consiliului Teritorial de Arbitraj. Președintele Consiliului Teritorial de Arbitraj este ales de cei **3/5** judecători **prin vot secret;**
- f. alege, **prin vot uninominal, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi, trei/3** membri ai Comisiei Teritoriale de Cenzori. Președintele Comisiei Teritoriale de Cenzori este ales de cei **trei/3** membri **prin vot secret;**
- g. alege, membrii titulari ai Delegației Politice teritoriale;
- h. dezbate raportul Comisiei de Cenzori și acordă descărcare pentru execuția bugetară;
- i. analizează activitatea organelor de conducere pe care le-au ales și a reprezentanților numiți sau aleși în administrația locală și dispune măsurile necesare pentru mai buna reprezentare politică;

- j. evaluează activitatea reprezentanților în Parlament și asigură modalitățile de susținere a intereselor locale.

Conferința Municipiului Chișinău are următoarele atribuții:

- a. **alege Președintele și secretarul/vicepreședinții Consiliului de Coordonare;**
- b. **hotărăște măsurile de realizare a Programului și a strategiei partidului la nivelul Municipiului Chișinău;**
- c. **aprobă și susține elaborarea și participarea conducerii locale la proiectele și programele de dezvoltare pentru Municipiul Chișinău;**
- d. **analizează activitatea organelor de conducere pe care le-a ales și a reprezentanților numiți sau aleși în administrația locală și dispune măsurile necesare pentru o mai bună reprezentare politică;**
- e. **analizează activitatea reprezentanților în Parlament și asigură modalitățile de susținere a intereselor Municipiului Chișinău.**

Art.44. Delegația Politică Teritorială este compusă din:

- a. membrii Biroului Permanent Teritorial;
- b. președintele, vicepreședinții și secretarul **coordonator ai organizației teritoriale;**
- c. președinții organizațiilor locale – satești/**comunale, orașenești și de sector al Municipiului Chișinău** subordonate;
- d. consilierii raionali, **consilierii municipali/de sector ai Municipiului Chișinău;**
- e. președintele și un vicepreședinte **ai Tineretului Național-Liberal (TNL)**, la nivel teritorial;
- f. primarii și viceprimari, membri ai PNL, **la nivel teritorial;**

- g. președintele Clubului Studențesc Liberal (*CSL*), *la nivel teritorial*;
- h. președintele Organizației Femeilor *Național-Liberale (OFNL)*, *la nivel teritorial*;
- i. președinții structurilor care se ocupă de probleme specifice, înființate conform art.31 din Statut.
- j. membrii, aleși de Conferința organizației teritoriale.

Art.45. Delegația Politică Teritorială se întrunește o dată în trimestru sau de câte ori este nevoie, la convocarea președintelui organizației teritoriale, fie pe baza hotărârii Biroului Permanent Teritorial, fie la cererea a peste jumătate din numărul membrilor săi.

Art.46. Delegația Politică Teritorială are următoarele atribuții:

- a. analizează activitatea organelor de conducere locale alese, a consilierilor și a reprezentanților numiți sau aleși în administrația locală;
- b. îndeplinește hotărârile conducerii centrale a partidului și asigură punerea în aplicare a măsurilor pentru realizarea Programului și a strategiei partidului;
- c. stabilește prioritățile de dezvoltare locală, proiectele și programele, precum și modalitățile de implicare a structurilor și a organelor locale în realizarea lor efectivă;
- d. evaluează dezvoltarea structurilor din teritoriu în ce privește numărul de membri, activitatea, audiența reprezentanților locali, dotarea logistică și materială, precum și asigurarea mijloacelor financiare necesare bunei funcționări și reprezentării;
- e. *aprobă/validează* listele de candidați pentru consilieri raionali, respectiv pentru consilierii *municipali*/de sector ai Municipiului Chișinău, propuse de către Biroul Permanent Teritorial;

- f. hotărăște cu privire la sancțiunile propuse de către Biroul Permanent Teritorial;
- g. alege delegații la Congresul Partidului, la propunerea Biroului Permanent Teritorial;
- h. aprobă și transmite spre validare Delegației Politice Naționale listele și ordinea candidaților pentru alegerile parlamentare.
- i. în situații cu totul deosebite, când organismele de conducere la nivel local activează inefficient sau în afara prevederilor Statutului sau a strategiei partidului, poate hotărî dizolvarea Biroului Permanent Local sau demiterea președintelui acestuia.
- j. alege președintele, vicepreședinții și membrii Biroului Permanent Teritorial și îi revocă.
- k. *poate delega unele atribuții ale sale Biroului Permanent Teritorial.*

Art. 47 Biroul Permanent Teritorial este organismul de conducere la nivel raional, *sau al Municipiului Chișinău, UTA Găgăuzia, Municipiilor Bălți, Tighina, Tiraspol* și este format din:

- a. *9 membri*, aleși în conformitate cu prevederile Art.43 lit.d).

Art.48. Biroul Permanent Teritorial se întrunește de două ori pe lună sau de câte ori este nevoie, la convocarea președintelui sau la cererea a peste jumătate din numărul membrilor săi.

La ședințe pot participa, cu drept de vot consultativ, membrii supleanți și parlamentari, președintele și vicepreședintele Consiliului Raional, primarii, viceprimarii de sector al Municipiului *Chișinău* și președinta OFNL, invitați de președinte. Ședințele Biroului Permanent Teritorial sunt deliberative dacă la ele participă majoritatea simplă a membrilor acestuia. Hotărârile se adoptă cu majoritatea simplă de voturi.

Art.49. Biroul Permanent Teritorial are următoarele atribuții:

- a. coordonează și planifică activitatea organizației, precum și a organizațiilor locale între ședințele Delegației Politice Teritoriale;
- b. aprobă/validează** propunerile de candidați pentru funcțiile de conducere în administrația publică locală;
- c. hotărăște excluderea în condițiile prevăzute la art.18 din Statut;
- d. aprobă cooptarea de membri supleanți ca membri plini ai Birourilor Permanente;
- e. organizează cercuri de studii, biblioteci, conferințe, întruniri și alte asemenea activități;
- f. stabilește strategia campaniilor electorale la nivel raional sau de sector, organizează campaniile electorale și răspunde în fața Delegației Politice Teritoriale de îndeplinirea obiectivelor electorale;
- g. urmărește încasarea cotizațiilor de la organizațiile locale;
- h. propune numirea sau revocarea membrilor partidului în funcțiile **de** la nivel teritorial respectiv de sector al **Municipiului Chișinău**;
- i. stabilește schema organizatorică a aparatului de lucru al partidului la nivel teritorial **respectiv de sector și al Municipiului Chișinău** și angajează personalul necesar acestui aparat;
- j. stabilește și negociază reprezentarea partidului în instituțiile și organisme ce funcționează la nivel teritorial **raional sau al Municipiului Chișinău**;
- k. propune** întocmește listele cu propunerile de candidați pentru funcțiile din administrația publică centrală și **ii/le** înaintea **spre aprobare/validare** Biroului Permanent Central;

- l. conduce campania electorală, potrivit strategiei **electorale** aprobate de Delegația Politică Teritorială.
- m. la ședințele sale participă, cu drept de vot consultativ, consilierii municipali, primarul și/sau viceprimarii Municipiului, președinții Tineretului Național Liberal, Organizației Femeilor Național-Liberale și al Clubului Studentesc Liberal din Chișinău.**

Pe lângă atribuțiile enumerate în alin.1 al acestui articol, Biroul Permanent Teritorial are următoarele atribuții specifice:

- n. propune, **spre aprobare**, Delegației Politice Teritoriale lista candidaților la primari și consilieri locali **pentru aprobare**;
- o. întocmește și ordonează listele de candidați pentru alegerile parlamentare din partea organizației teritoriale, pe care le înaintea Delegației Politice Teritoriale;
- p. validează sau invalidează rezultatele alegerilor în organizațiile locale;
- q. împuternicește organizațiile locale pentru a-și ține evidența financiar-contabilă proprie;
- r. selectează și propune spre aprobare Delegației Politice Teritoriale (**de sector**) lista de candidați pentru consilieri **municipali** și pentru primarii de sector;
- s. propune Biroului Permanent Central selectează lista de candidați pentru consilieri ai Municipiului Chișinău, pe care o definitivează și o depune la/aprobă Consiliul de Coordonare al Municipiului Chișinău;**
- t. selectează și propune Biroului Permanent Central Consiliului de Coordonare Chișinău o listă de candidați pentru funcția de Primar General.**

Art.50. Președintele organizației teritoriale reprezintă partidul în relațiile oficiale din zona lui de activitate. Președintele organizației

teritoriale este de drept președintele Biroului Permanent Teritorial și al Delegației Politice Teritoriale și are următoarele atribuții specifice:

- a. prezidează ședințele organizațiilor la care participă, informându-i pe membrii acestora cu privire la activitatea pe care o desfășoară;
- b. supune aprobării organismelor de conducere teritoriale măsurile pentru aplicarea hotărârilor conducerii centrale a partidului;
- c. propune cooptarea de membri supleanți în organisme de conducere teritoriale pe locurile devenite vacante, până la noi alegeri;
- d. participă, în mod obligatoriu, la ședințele Delegației Politice Naționale și răspunde la toate convocările conducerii centrale;
- e. informează periodic atât Biroul Permanent Central, cu datele solicitate de către acesta, cât și organisme de conducere teritoriale cu privire la activitatea organizației și la evenimentele importante din zona sa de activitate;
- f. răspunde de gestiunea bunurilor mobile și a fondurilor partidului;
- g. conduce negocierile politice purtate la nivel teritorial împreună cu echipe pe care le formează dintre membrii Biroului Permanent;
- h. poartă răspundere personală pentru rezultatele campaniilor electorale din zona sa de responsabilitate.

7. Organizarea la nivel național

Art.51. Organismele de conducere și *de* control ale Partidului la nivel național sunt:

- a. Congresul;

- b. Delegația Politică Națională;
- c. Biroul Permanent Central;
- d. Președintele **Partidului**.
- e. Comisia Centrală de Cenzori.

Art. 52 Congresul este forul suprem de conducere și decizie, la nivel național, al Partidului și se compune din:

- a. delegații aleși de *organizațiile/filialele* teritoriale;
- b. membrii Delegației Politice Naționale;**
- c. membrii Biroului Permanent Central**
- d. membrii Curții de Onoare și Arbitraj;
- e. membrii Comisiei Centrale de Cenzori.

, aleși în conformitate cu procedura stabilită de prezentul Statut, de către filialele teritoriale, ale căror membri sînt.

Art. 53 Congresul ordinar se întrunește o dată la *patru/doi* ani.

Congresul extraordinar se întrunește ori de câte ori este nevoie, în condițiile prevăzute de prezentul Statut.

Art. 54 Convocarea Congresului se face de către Delegația Politică Națională, fie la cererea Biroului Permanent Central, fie la cererea a mai mult de jumătate din Delegațiile Politice Teritoriale. Delegația Politică Națională stabilește data, **locul**, ordinea de zi, *norma de reprezentare și numărul delegațiilor la Congres./ membrilor organizațiilor filialelor teritoriale.*

Pentru Congresul ordinar, convocarea se face cu cel puțin 60 de zile, iar pentru Congresul extraordinar - cu cel puțin 30 de zile înainte de data fixată pentru ținerea Congresului.

Norma de reprezentare se stabilește în funcție de numărul membrilor *organizațiilor/ filialelor* teritoriale, potrivit prevederilor Legii privind partidele *politice și alte organizații social-politice*, de către Delegația Politică Națională sau alt organ

competent de a convoca Congresul în conformitate cu prevederile alin.1 al prezentului articol.

Art. 55 Congresul este considerat deliberativ dacă la ședință sînt prezenți mai mult de **jumătate/două treimi** din numărul delegațiilor desemnați.

Art. 56 Lucrările Congresului sînt deschise de către Președintele partidului, care prezintă ordinea de zi spre aprobare.

Documentele prezentate Congresului sînt supuse dezbaterii și aprobării prin vot.

În cazul în care Congresul este convocat și pentru alegeri, Președintele Partidului și Delegația Politică Națională își depun mandatele, iar pînă la alegerea noului președinte, lucrările Congresului vor fi conduse în continuare de către un prezidiu format din trei membri și patru secretari aleși de către delegații la Congres. După alegerea președintelui, acesta va prelua conducerea lucrărilor Congresului, asistat de membrii prezidiului și de secretari.

Art.57. Secretarii vor întocmi procese-verbale ale dezbaterilor și hotărîrilor, care devin documentele oficiale ale Congresului.

Procese-verbale și hotărîrile Congresului vor fi semnate de către președintele ales al partidului și secretari.

Art.58. Congresul partidului are următoarele atribuții:

- a. adoptă și/sau modifică Statutul partidului;
- b. alege Președintele partidului;
- c. alege membrii Delegației Politice Naționale;
- d. adoptă Strategia și Programul politic;
- e. alege 5 judecători ai Curții de Onoare și Arbitraj., **prin vot uninominal, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi**. Președintele Curții de Onoare și Arbitraj este ales de cei 5 judecători., **prin vot secret**;

- f. alege 3 membri ai Comisiei Centrale de Cenzori., **prin vot uninominal, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi**. Președintele Comisiei Centrale de Cenzori este ales de cei 3 membri. **prin vot secret**;
- g. aprobă reorganizarea partidului, inclusiv fuziunea cu alte partide politice, propusă de Delegația Politică Națională;
- h. aprobă autolichidarea partidului.
- i. hotărăște asupra Raportului Delegației Politice Naționale, prezentat de către președintele partidului;
- j. hotărăște asupra Raportului prezentat de președintele Comisiei de Cenzori și asupra Raportului prezentat de președintele Curții de Onoare și Arbitraj;
- k. îl revocă din funcție sau îl sancționează pe Președintele partidului, la propunerea Delegației Politice Naționale;

Hotărîrile Congresului sunt adoptate cu votul majorității simple a delegațiilor **prezenți, inclusiv/excepție fiind** hotărîrile referitoare la adoptarea modificărilor la statut, reorganizarea și lichidarea partidului., **care pot fi adoptate doar cu votul majorității calificate (2/3) a delegaților prezenți**.

Art.59. Delegația Politică Națională include pînă la 150 de membri **și** exercită conducerea partidului între congrese. **și este compusă din membri de drept (din oficiu) și din membri titulari:**

- a. președintele partidului;
- b. membrii Biroului Permanent Central;
- c. președintele de onoare al partidului;
- d. președintele Senatului PNL**
- e. președinții **structurilor/filialelor** teritoriale;
- f. președintele Parlamentului
- g. miniștrii;

- h. liderul Frațiunii parlamentare;
- i. președintele TNL;
- j. președintele OFNL;
- k. președintele CSL;
- l. președintele Ligii Aleșilor Locali PNL;
- m. secretarul general al PNL;
- n. președintele Consiliului de Coordonare al Municipiului Chișinău;**
- o. membri titulari.**

Au drept de vot consultativ secretarii executivi ai partidului.

Art.60. Delegația Politică Națională se întrunește trimestrial sau ori de câte ori este nevoie, la convocarea Președintelui PNL, a Biroului Permanent Central sau a peste jumătate din numărul membrilor acesteia.

Art.61. Delegația Politică Națională are următoarele atribuții:

- a. aplică Programul politic al PNL în funcție de evoluția social-politică;
- b. stabilește concepția și modul de pregătire și desfășurare a campaniilor electorale;
- c. propune Congresului fuziunea cu partidele politice, negociată de Biroul Permanent Central;
- d. aprobă alianțele cu partidele politice, precum și orice alte înțelegeri politice, negociate de Biroul Permanent Central;
- e. alege și revocă membrii Biroului Permanent Central;
- f. alege și revocă vicepreședinții partidului;
- g. hotărăște dizolvarea Biroului Permanent Teritorial sau demiterea președintelui acestuia și a Delegației Politice Teritoriale în situații cu totul deosebite, când organismele de conducere la nivel teritorial activează inefficient sau în

afara prevederilor Statutului ori a strategiei partidului;

- h. analizează, coordonează și sprijină activitatea **organizațiilor/filialelor** și dispune măsurile ce se impun;
- i. analizează activitatea parlamentarilor și a demnitarilor partidului, precum și a reprezentanților în administrația centrală și dispune măsurile ce se impun;
- j. stabilește și modifică semnul permanent și semnul electoral al partidului/stabilește însemnul și semnul electoral al partidului.**
- k. aprobă/validează propunerea Biroului Permanent Central privind listele de candidaților pentru alegerile parlamentare, înaintate de Biroul Permanent Central;**
- l. stabilește candidatul la funcția de prim-ministru, la propunerea Biroului Permanent Central;
- m. aprobă/validează, la propunerea Biroului Permanent Central, grila de criterii pentru selecționarea candidaților pentru orice funcție, a cărei aplicare este obligatorie pentru Delegația Politică Teritorială;**
- n. hotărăște, la propunerea Biroului Permanent Central, candidaturile pentru funcțiile de demnitari publici;
- o. poate solicita rapoarte de activitate ale persoanelor numite în guvern și în administrația publică centrală;
- p. analizează și aprobă rapoartele **lunare** de activitate ale Biroului Permanent Central și ale grupurilor parlamentare;
- q. convoacă și stabilește data, **locul, ordinea de zi, norma de reprezentare și numărul delegaților la Congres; numărul și norma de reprezentare pentru delegațiile la Congres și propune ordinea de zi a acestuia**
- r. aplică sau propune sancțiuni în conformitate cu prevederile Statutului;

- s. aprobă Regulamentul de aplicare a Statutului și regulamentele de organizare și funcționare ale organismelor de conducere și ale structurilor specifice, precum și Codul Etic **propus de Senatul PNL**;
- t. validează sau invalidează votul alegerilor organismelor de conducere la nivel teritorial;
- u. alege și revocă Secretarul General, la propunerea președintelui partidului;
- v. desemnează membrii de onoare și alege președintele de onoare;
- w. **deleghează unele atribuții ale sale Biroului Permanent Central.**
- x. cooptează noi membri, revocă membrii ce și-au pierdut calitatea din oficiu sau se manifestă nesatisfăcător în cadrul Delegației Politice Naționale.

Art.62. Delegația Politică Națională organizează și funcționează prin comisii permanente de specialitate constituite:

- a. pe criterii sociale;
- b. pe criterii profesionale.

Comisiile constituite pe criterii sociale au ca scop reprezentarea și promovarea intereselor categoriei sociale respective, încurajarea și coordonarea activităților organizate de acestea, întocmirea de rapoarte și inițiative legislative în favoarea acestora.

Comisiile constituite pe criterii profesionale elaborează politicile sectoriale și politicile publice pe domenii de interes major, pentru exprimarea opțiunilor și soluțiilor propuse de PNL.

Numărul, denumirea și competența comisiilor vor fi definitive în termen de 60 de zile de la congres și aprobate de către Delegația Politică Națională.

Comisiile își aleg președintele, vicepreședintele, secretarul și

raportorul, alegerile fiind **aprobate/validate** de Biroul Permanent Central.

Ședințele Delegației Politice Naționale sunt deliberative, dacă la ele participă majoritatea simplă a membrilor.

Hotărârile Delegației Politice Naționale sunt adoptate cu votul majorității simple a membrilor prezenți.

Art. 63 Biroul Permanent Central se întrunește o dată de două ori pe lună, ori de câte ori este nevoie, la convocarea președintelui, asigură conducerea curentă a partidului și este alcătuit din președinte, membrii titulari, inclusiv vicepreședinții.

La ședințele Biroului Permanent Central participă, cu drept de vot consultativ, Secretarul General PNL.

Art.63. Biroul Permanent Central se întrunește **o dată/de două ori** pe lună sau de câte ori este nevoie, la convocarea președintelui, asigură conducerea curentă a partidului și este alcătuit din președinte, membrii **titulari**, inclusiv vicepreședinții, avînd următoarele atribuții:

- a. exercită conducerea partidului în intervalele dintre ședințele Delegației Politice Naționale;
- b. coordonează și evaluează activitatea Frațiunii parlamentare;
- c. negociază înțelegeri politice în limita mandatului aprobat de Delegația Politică Națională;
- d. coordonează campaniile electorale;
- e. propune sancțiuni potrivit prevederilor statutului;
- f. elaborează și propune Delegației Politice Naționale strategia politică a partidului;
- g. desemnează candidații pentru funcțiile din guvern și administrația publică centrală;

- h. propune Delegației Politice Naționale candidații pentru alegerile parlamentare;
- i. aprobă schema organizatorică a aparatului central, precum și bugetul anual de venituri și cheltuieli al acestuia, la propunerea Secretarului General;
- j. propune Delegației Politice Naționale dizolvarea Biroului Permanent Teritorial sau demiterea președintelui acestuia în situații cu totul deosebite și, în cazul dizolvării, desemnează Biroul Permanent Teritorial Interimar;
- k. convoacă Delegația Politică Națională;
- l. propune Delegației Politice Naționale candidatul la funcția de prim-ministru;
- m. exercită unele atribuții, delegate de către Delegația Politică Națională;*
- n. aprobă lista de candidați pentru consilieri ai Municipiului Chișinău;*
- o. aprobă candidatura Partidului pentru funcția de Primar General al Chișinăului;*
- p. decide, în situațiile de conflict, asupra listelor de candidați pentru funcția de consilieri (locali, orașenești, raionali) și asupra candidaturilor pentru funcția de Primar.*

Art.64. Președintele Partidului, care este, în același timp, Președintele Delegației Politice Naționale și Președintele Biroului Permanent Central, este garantul îndeplinirii Programului politic, al respectării și aplicării Statutului și al păstrării unității și prestigiului partidului.

Art.65. Președintele partidului exercită conducerea și coordonează activitatea organismelor partidului la nivel național, având următoarele atribuții:

- a. reprezintă partidul în relațiile oficiale;
- b. face declarații în numele partidului;

- c. convoacă și prezidează ședințele Biroului Permanent Central, Delegației Politice Naționale și prezidează orice alte organisme de conducere ale partidului la care ia parte;
- d. conduce negocierile politice purtate în numele Partidului;
- e. sesizează Delegația Politică Națională cu privire la luarea unor măsuri disciplinare;
- f. poate să-și aleagă consilieri politici, ale căror funcții și atribuții sînt onorifice;
- g. propune candidatura de pe locul întîi pe lista pentru alegerile parlamentare;
- h. propune candidatura Secretarului General al partidului;
- i. își poate delega unele competențe, potrivit Statutului.

Dacă funcția de președinte devine vacantă sau președintele este în imposibilitatea de a-și exercita funcția, interimatul se asigură de către unul dintre vicepreședinți, desemnat de Biroul Permanent Central.

Art.66. Vicepreședinții și membrii Biroului Permanent Central au responsabilități pe domenii, stabilite de președintele partidului.

Art.67. Secretarul General asigură comunicarea dintre organismele de conducere la nivel central și **organizațiile/filialele** teritoriale, asigură gestiunea patrimoniului partidului, răspunde de sistemul informațional și de aparatul de lucru.

Art. 68 În activitatea sa, Secretarul General va fi ajutat de **coordonatorii organizațiilor teritoriale, Secretari Executivi**, numiți de Biroul Permanent Central, la propunerea Secretarului General.

Numărul și atribuțiile **coordonatorilor** se vor stabili printr-un Regulament de organizare și de funcționare a Secretariatului General, aprobat de către Biroul Permanent Central.

Secretarul General și Secretarii Executivi nu pot ocupa nici o altă funcție într-un organism de conducere din partid.

Art.69. Secretarul General participă la ședințele Biroului Permanent Central cu drept de vot. **consultativ**.

Secretarul General ține evidența, comunică și urmărește îndeplinirea deciziilor Delegației Politice Naționale și ale Biroului Permanent Central și se subordonează acestuia.

8. Alte structuri la nivel național

Art. 70 Prin regulamente de organizare și funcționare se constituie la nivel național următoarele structuri:

- a. **Senatul partidului;**
- b. Curtea de Onoare și Arbitraj - COA;
- c. Comisia Centrală de Cenzori - CCC;
- d. **Comisia de Etică;**
- e. Tineretul Național Liberal - TNL;
- f. Liga Aleșilor Locali - LAL;
- g. Organizația Femeilor **Național**-Liberale - OFNL;
- h. Cluburile Studentești Liberale - CSL;
- i. Alte structuri la nivel național pe categorii sociale și profesionale.

Art.71. Senatul partidului este un organism consultativ al președintelui cu privire la păstrarea și continuarea tradițiilor și la dezvoltarea concepțiilor liberale și lucrează în conformitate cu Regulamentul aprobat de Delegația Politică Națională.

Președintele Senatului Partidului este membru de drept al Delegației Politice Naționale și participă cu drept de vot consultativ la ședințele Biroului Permanent Central.

Art. 72 Curtea de Onoare și Arbitraj este instanța supremă a partidului, avînd atribuții privind:

- a. respectarea prevederilor Statutului și a Codului Etic al PNL;
- b. soluționarea contestațiilor privind sancțiunile disciplinare;
- c. soluționarea contestațiilor privind investirea candidaților, alegerile interne, alegerea delegaților la Conferințe sau la Congres;
- d. coordonarea activităților Consiliilor de Onoare și Arbitraj Teritoriale.

Membrii Curții de Onoare și Arbitraj nu fac parte din nici o altă structură de conducere.

Activitatea Curții de Onoare și Arbitraj se desfășoară pe baza Regulamentului aprobat de Delegația Politică Națională.

Deciziile Curții de Onoare și Arbitraj, precum și deciziile Consiliilor de Arbitraj Teritoriale rămase definitive sînt obligatorii pentru toți membrii PNL, precum și pentru toate organismele de conducere ale partidului. Aceste decizii se pun în executare de către organismele de conducere alese ale PNL.

Art. 73 Comisia Centrală de Cenzori are atribuții de verificare a gestiunii partidului și lucrează pe baza unui Regulament aprobat de Delegația Politică Națională a partidului.

Art. 74 Comisia de Etica avizează, la cererea Biroului Permanent Central, asupra candidaturilor propuse pentru alegerile parlamentare și pentru funcțiile în Guvern și în administrația publică centrală. Comisia de Etica se alcătuiește și funcționează în conformitate cu Regulamentul aprobat de Delegația Politică Națională.

Art. 75 Biroul Permanent **Central**/**Național** al Tineretului Național Liberal conduce și coordonează activitatea specifică a structurilor de tineret constituite la nivelul **organizațiilor/filialelor** teritoriale, pe baza unui Regulament aprobat de Delegația Politică Națională a partidului.

Art.76. Regulamentele de organizare și funcționare ale structurilor partidului se elaborează ca proiecte de către structurile respective și se înaintază spre aprobare Delegației Politice Naționale, prin intermediul Secretariatului General.

9. Procedura alegerilor în partid

Art.77. Ședințele organismelor de conducere ale partidului la nivel național și al **organizațiilor/filialelor** teritoriale sînt constituite statutar dacă la ele participă peste jumătate din numărul membrilor ce le compun.

Art.78. Adunările Generale ale membrilor organizațiilor sătești și orășenești sînt constituite statutar dacă la ele participă peste jumătate din numărul total al membrilor aflați în evidență.

Art.79. Vechimea minimă necesară pentru a candida într-o structură de conducere la nivel teritorial și național este de cel puțin șase luni. Delegația Politică **Națională** poate acorda derogări.

Vechimea minimă necesară pentru a candida pe listele parlamentare sau a fi ales delegat la Congresul partidului este de un an. Delegația Politică Națională poate acorda derogări.

Art.80. În cadrul organismelor de conducere ale partidului votul se exprimă **deschis sau secret**, în conformitate cu prevederile Statutului și ale Legii **privind** partidele/**or** politice. Votul deschis poate fi vot nominal sau prin ridicare de mînă.

În cadrul organismelor de conducere, în caz de egalitate de vot, votul președintelui aceluia organism este decisiv.

Art.81. **În cazul alegerii membrilor tuturor organismelor de conducere, a delegațiilor la forurile superioare sau cînd se iau hotărâri cu privire la persoane, votul este obligatoriu secret. Unica derogare poate fi făcută pentru congresul de constituire al partidului.**

Art.82. Hotărârile în cadrul organismelor de conducere se iau **prin vot deschis**, în prezența a peste jumătate din membrii organismului

respectiv, cu peste jumătate din voturile celor prezenți - cu excepția cazurilor în care Statutul prevede altfel.

Art.83. Membrii organismelor de conducere ale Partidului Național Liberal, la toate nivelurile, se aleg pentru o perioadă de **patru/doi** ani. Alegerile trebuie să aibă loc nu mai tîrziu de 12 luni după ținerea unui Congres Ordinar. , **care a ales o conducere a partidului.**

Art.84. Rezultatul alegerilor pentru organismele de conducere la nivel local este validat de către Birourile Permanente Teritoriale, iar pentru organismele de conducere ale **organizațiilor/filialelor** teritoriale - de către Delegația Politică Națională.

În caz de invalidare, se procedează la noi alegeri.

Art.85. Pentru locurile devenite vacante în organismele de conducere, se cooptează noi membri, în ordinea voturilor obținute, în condițiile prevăzute de prezentul Statut.

În cazul în care numărul locurilor vacante, indiferent de ocuparea ulterioară prin cooptare, depășește jumătate din totalul celor aleși inițial în organismul de conducere, se vor organiza noi adunări generale sau conferințe teritoriale numai pentru alegerea Biroului Permanent Teritorial sau a Biroului Permanent Local, cu excepția funcției de președinte, dacă acesta nu a demisionat.

În cazul vacanței funcției de președinte al organizației teritoriale se organizează alegeri pentru Biroul Permanent Teritorial în termen de 3 luni, cu excepția unei perioade de 6 luni anterioare alegerilor parlamentare sau a alegerilor generale locale.

În situațiile prevăzute la alin.2, pînă la alegeri conducerea organizației sau a organizației va fi asigurată de un Comitet interimar de conducere compus din președinte și 4-10 membri, numiți de:

- a. Delegația Politică Națională, pentru Biroul Permanent Central pe o perioadă de cel mult 3 luni, cu excepția unei

perioade de 6 luni anterioare alegerilor parlamentare și locale.

- b. Biroul Permanent Central pentru Biroul Permanent Teritorial.
- c. Biroul Permanent Teritorial pentru Birourile Permanente Locale.

În cazul în care președintele ales nu a demisionat, acesta va exercita funcția de președinte al Comitetului interimar.

Din Comitetul interimar de conducere vor face parte și membrii organismului de conducere aleși inițial, care nu au demisionat.

În situația prevăzută la alin.3, funcția de președinte va fi **exercitată/îndeplinită** până la alegeri de către un vicepreședinte, desemnat de Biroul Permanent respectiv.

10. Patrimoniul și fondurile Partidului

Art.86. Partidul poate deține bunuri mobile și imobile care sînt necesare activităților sale specifice.

Art.87. Sursele de finanțare ale Partidului provin din:

- a. cotizațiile membrilor partidului;
- b. donații și legate;
- c. venituri provenite din activități proprii;
- d. subvenții de la bugetul de stat;
- e. alte surse, potrivit legii.

Art.88. Operațiunile de încasări și plăți se efectuează prin conturi în lei și în valută, deschise, potrivit legii, în bănci cu sediul în Republica Moldova și se gestionează prin mandatară financiară, numiți de către Birourile Permanente de la toate nivelurile de conducere, cărora le prezintă rapoarte.

Art.89. Membrii partidului plătesc o cotizație lunară al cărei quantum este stabilit de către Biroul Permanent Teritorial. Biroul

Permanent Central stabilește o cotizație lunară pentru persoanele alese sau numite în funcțiile de conducere în structurile partidului sau în administrația centrală, precum și pentru parlamentari.

Biroul Permanent Teritorial stabilește o cotizație lunară pentru persoanele alese sau numite în funcții de conducere în administrația locală.

Art.90. Membrii Partidului, care îndeplinesc funcții de conducere alese în partid, nu pot fi remunerați pentru activitatea lor.

11. Încetarea activității

Art.91. Partidul Național Liberal își încetează activitatea prin:

- a. autodizolvare, hotărîită de Congres, cu votul a peste două treimi din numărul delegaților;
- b. dizolvare, pronunțată pe cale judecătorească în conformitate cu dispozițiile corespunzătoare din Legea privind partidele și alte organizații social-politice.

12. Dispoziții tranzitorii și finale

Art.92. Delegația Politică Națională, în termen de 60 de zile de la data adoptării Statutului, va aproba Regulamentele de funcționare a organismelor partidului.

Art.93. Hotărârile Congresului, ale Delegației Politice Naționale și ale Biroului Permanent Central sînt obligatorii pentru toate organismele de conducere și pentru toți membrii Partidului Național Liberal, în condițiile prevăzute de prezentul statut.

Art.94. Numărul de membri și structura organismului de conducere la nivel național, teritorial sau local se modifică potrivit protocoalelor de fuziune semnate, după caz, la nivel național, teritorial sau local pînă la viitorul Congres ordinar, respectiv - viitoarea conferință teritorială sau viitoarea adunare generală de alegeri organizate după următorul Congres ordinar, în condițiile prezentului Statut.

Art.95. Dispozițiile protocoalelor de alianță încheiate de partid sînt obligatorii pentru toți membrii și toate organizațiile acestuia și pentru toate persoanele susținute în funcții publice de acesta pe perioada existenței alianței.

Art.96. Membrii organismelor de conducere, care dețin două sau mai multe funcții sau calități oficiale care dau drept de reprezentare în organismul respectiv, nu pot delega reprezentarea pentru nici o funcție deținută.

Art.97. Membrii organismelor de conducere care absentează de la întrunirile organismului respectiv nu pot fi înlocuiți, cu excepția acelor care reprezintă, în calitate de președinte, organisme de conducere la nivel inferior.

Art.98. Partidul poate avea ca membri sau reprezentanți onorifici și persoane domiciliat în afara teritoriului Republicii Moldova, dar cu cetățenie moldovenească.

Persoanele domiciliat în afara teritoriului Republicii Moldova se pot constitui în Cluburi Liberale care vor avea un Regulament de Funcționare propriu, alcătuit în conformitate cu prezentul statut.

Art.99. În măsura în care nu prevede, prezentul statut se completează de drept cu prevederile Legii privind partidele **politice și alte organizații social-politice.**

Art.100. Statutul Partidului este obligatoriu și se aplică tuturor organizațiilor locale, teritoriale și naționale și tuturor membrilor partidului.

Art.101. Partidul este persoană juridică, dispune de stampilă, antet, cont bancar. Poate dispune de legitimații și de publicații proprii. Organizațiile teritoriale nu sînt persoane juridice.

Art.102. În măsura în care nu prevede, prezentul Statut se completează de drept cu prevederile Legii privind partidele politice.

- Sfîrșit -

Proiect

Obiectivul Unirii cu România rămîne sacru

Declarația Congresului al III-lea al PNL

Partidul Național Liberal va împlini în curînd cinci ani de activitate, după fondarea sa la 16 decembrie 2006. Deși, în Republica Moldova, existența unui partid extraparlamentar este extrem de complicată, PNL a rezistat și își promovează curajos poziția privind avansarea celui de-al doilea stat românesc pe calea unificării cu primul stat românesc, România, - ca cea mai scurtă cale de desprindere definitivă a celui de-al doilea stat românesc de orbita rusească și de integrare euratlantică rapidă. Doar acesta trebuie să fie destinul românilor și al alogenilor din Republica Moldova, care pleacă masiv în Europa și pe alte continente, dezamăgiți de politicile și practicile promovate de guvernării șantajabili.

PNL rămîne activ pe arena politică, fiind apreciat de alegători ca cel mai curajos și credibil dintre partidele extraparlamentare, datorită implicării sale în cele mai grave probleme ale cetățenilor. Încrederea crescîndă în PNL înseamnă aprecierea poziției verticale a membrilor săi de a spune ce cred despre starea de lucruri din societate și despre căile pe care le putem parcurge împreună, pentru a salva generațiile ce ne vor succeda.

Congresul al III-lea al PNL a adoptat obiectivul Unirii celor două state românești drept obiectiv programatic. PNL salută că tot mai multe segmente ale societății conștientizează că această decizie de importanță majoră pentru societate este unica justă și echitabilă în situația cînd influențele din Est și ale exponenților locali ai cercurilor imperiale de la Moscova nu slăbesc, iar guvernării nu găsesc nici o soluție pentru oprirea degradării continue a societății și a vieții fiecărui cetățean în parte.

PNL își propune elaborarea unor strategii și a unui complex de acțiuni menite să schimbe mentalitatea oamenilor manipulați de

forțele antironânești, prin coagularea eforturilor și a ideilor tuturor celor ce militează pentru reintregirea neamului românesc.

PNL va pleda în fața autorităților de la București cauza românilor din Republica Moldova, iar, în fața autorităților de la Chișinău - să aibă mereu pe agendă cooperarea strânsă cu România, pentru apropierea celor două state românești, inclusiv să examineze problema unificării acestora.

PNL este sigur că numai discuțiile libere, netabuizate, în societate despre căile optime de salvare a populației în fața iresponsabilității și corupției guvernanților pot conduce la identificarea drumului nostru spre familia euratlantică, pe care noi îl vedem prin reîntregirea neamului românesc. Numai că noi trebuie să ne regăsim, împreună cu toți românii, într-un stat prin străduința de a nu permite decăderea completă a societății pînă la nefuncționalitatea instituțiilor publice și părăsirea în masă a băștinei de către cetățenii care nu mai văd o soluție pentru supraviețuirea lor aici.

Nimic din ce a fost lipit cu forța nu rezistă, la fel cum nimic din ce a fost dezlipit cu forța nu rămîne așa. Rămîne în picioare numai ceea ce e firesc, iar regăsirea românilor într-un stat național, european, este un obiectiv firesc și realizabil.

PNL este convins că lupta pentru acest ideal este justificată și se va solda cu succes. Să fim curajoși, consecvenți și uniți pe această cale. Așa să ne ajute Dumnezeu.

Chișinău, 3 decembrie 2010